

GM
REVJA GLASBENE MLADINE SLOVENIJE 77/78/79

RAZMIŠLJANJA O RAZMIŠLJANJIH

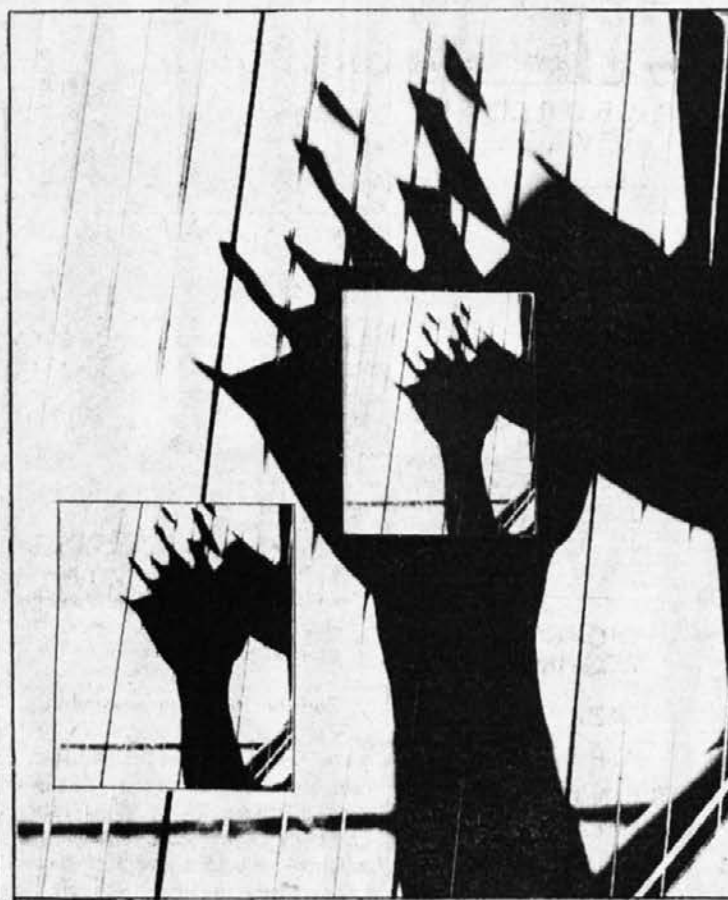
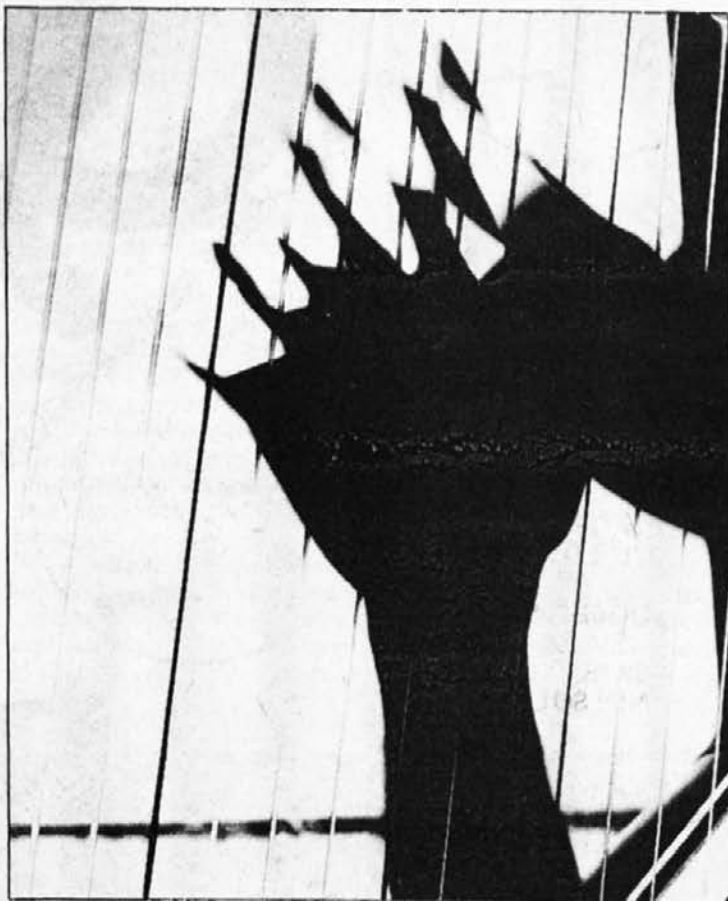
Smo sredi največje polemike o vlogi kulture in posebej umetnosti v samoupravni socialistični skupnosti. Kritične besede, izrečene na VIII. kongresu ZK Slovenije, ki odmeva v številnih člankih naših dnevnikov, časopisov in revij, izhajajo zdaj iz načelnih marksističnih pogledov, zdaj iz materije kulturnih disciplin samih, ne da bi doslej našli konkretnih stičišč in skupnega jezika.

Če prav razumemo zgodovinsko-sociološka dokazovanja Stevana Majstoroviča v njegovi najnovejši nagrajeni knjigi „Kultura in demokracija“, potem bi bilo treba „osvoboditi kulturo njene apriorne vzvišenosti ali pa vsaj postaviti to vzvišenost pod resen vprašaj, kar bi bila danes prva kulturna naloga“. Toda kako se spoprijeti s to nalogo, da bi kulturo ločili od zgolj civilizacije in bi postala kultura „pravica človeka do samopotrjevanja“? S samim posnemanjem kulturnih stvaritev se namreč spreminja v kult.

Pri tem ne moremo mimo točne in usodne ugotovitve Cirila Zlobca v njegovem kongresnem razmišljanju (Naši razgledi, 21. IV. 1978), kjer pravi: „Načrtovanje konkretnih oblik, konkretne podobe dela za prihodnost utegne postati na področju kulture znotraj umetniškega snovanja skoraj zanesljivo tvegano početje, ki nemalokrat deformira naravni tok stvari. Če kje, v kulturi prav gotovo sam dober namen ne more nadomestiti globljega posluha za naravne možnosti in potrebe, ki ustvarjalno navzočnost kulture v družbi pogojujejo ne zmerom v najbolj razvidnih oblikah“.

Najtežje pa je vsakršno načelno načrtovanje v glasbi ali bolje, v glasbeni umetnosti. Ne le pri nas, tudi po vzhodnem in zapadnem svetu se kopičijo v zadnjem letu zanimiva razmišljanja v tej smeri, da citiramo samo nekaj inozemskih prispevkov: Carl Dahlhaus „Ali je revolucija leta 1848 bistveno vplivala na razvoj glasbe“ (ZRN), Lucca Lombardi: „Razmišljanja o temi „Glasba in politika“, Miloš Jozl „Na rob sovjetske diskusije o socialističnem realizmu“ (ČSSR).

Iz teh člankov razberemo,

kaj naj bi bilo v glasbi dokazljivo napredno, revolucionarno, socialistično, marksistično, pri čemer ugotavljamo, da smo tudi v mednarodnem merilu šele na začetku prave poti. Pri nas je prve temelje o osnovah glasbene sociologije šele nekaj let nazaj sprožil v svoji sorbonski disertaciji dr. Ivo Supičič.

Preprost razlog za tako stanje je dejstvo, da glasba ne potrebuje nikakršnih izvenglasbenih sredstev za svojo umetniško dovršenost, ampak se lahko povsem zadovoljuje z lastnimi glasbenimi izraznimi sredstvi. Ta pa ne silijo v nikakršne izvenglasbene predstave in posiljevanje z njimi v šolskem pouku, komentarjih in razlagah nas samo oddaljujejo od bistva glasbene umetnosti. Morda je to pravi vzrok, zakaj na srečanju kultur narodov in narodnosti Jugoslavije aprila v Zagrebu ni v imenu glasbene kulture spregovoril noben slovenski glasbenik.

Morda bolje tako. Izkazalo bi se namreč, da Slovenija „kot naša tradicionalna kulturna regija“ glede glasbe že močno zaostaja za nekaterimi bratskimi republikami. Vendar k stvari! Vmes je nesporno vzgojni moment, o katerem smo zgoraj dejali, naj se ne razvije v „kult vzvišene kulture“, ampak v sredstvo za osvobajanje človeka. Ali se zavedamo, kako zahtevna je taka vzgoja, ki mora demistificirati, kar je dokazljivo, izluščiti tisto, kar je genialno – enkratno – neposnemljivo, povzdigniti, kar je zdravo in se da posplošiti kot vrednota, obsojati, kar je nevrudno in ponižujoče, pa najti za vse te kočljive naloge v odnosu na okoliš vedno primerne, verodostojne in prepričljive, nežaljive in usmerjevalne besede?

Ne pozabimo, da je umetnost alogična kulturna disciplina, glasbena umetnost pa najmanj konkretna v njenem sklopu. Zato je toliko bolj pereča zahteva, da glasbeni vzgoji prav zaradi izjemno kočljive vloge spriči novih pogledov na samoupravno socialistično kulturo posvečamo večjo pozornost.

PAVEL ŠIVIC

FOTO: MARKO ALJANČIČ

UREDNIKOVA
BESEDA

UREDNIKOVA BESEDA

V tokratnem kramljanju z vami, spoštovani bralci, bi rad usmeril vašo pozornost na dve stvari.

Prvič, številka, ki je pred vami, je zadnja v letošnjem letniku. Z njo končujemo že osmo leto izhajanja revije GM. Čas je torej primeren za obracun. Še pred počitnicami bomo podrobno analizirali letošnjih sedem števil. Pri tem močno računamo na pomoč strokovnjakov, ki smo jih zaprosili za oceno dela, pa tudi na vašo mnenja, želje in predloge. Rezultati analize nam bodo potem vodilo pri načrtovanju vsebine in oblike novega letnika. Mnogo si obetamo tudi od okrogle mize o reviji GM. Pripravlja jo Kulturna skupnost Slovenije, na njej pa bodo sodelovali predstavniki vseh institucij in OZD, ki so člani odbora podpisnic družbenega dogovora o razširjanju in financiranju periodičnega tiska. Naša revija bo tako prvič – podobno kot druge publikacije, ki so sistemsko financirane z družbenim dogovorom – javno ocenjena od vseh tistih, ki s svojim deležem na kakršenkoli način pripomorejo, da izhajamo. Pod lupo bo torej uresničevanje naše temeljne vsebinske zasnove.

In drugič, kakor nestrpno pričakujemo oceno našega dela, vaših predlogov in želja, dragi bralci, tako si ob sklepu letnika seveda nadvse želimo, da bi nam ostali zvesti še naprej. Da bi jeseni ponovno naročili revijo GM in jo priporočili znancem in prijateljem, ki je doslej morda niso prebirali.

NA SVIDENJE SEPTEMBRAI
VAŠ UREDNIK

IZ VSEBINE

- 4 POGOVOR S
PREDSEDNIKOM
GMJ
- 6 PISMA
- 7 NAGRADA BO-
ZU LOTRIČU
- 9 DOSEŽKI UČEN-
CEV SLOVEN-
SKIH GLASBE-
NIH ŠOL

10 – 11 ZBOROVSKÉ
NOVICE

12 – 13 GIOACCHINO
ROSSINI

- 14 JAZZ
- 16 POP
- 18 – 19 FINALE KVIZA
GMS 78
- 24 MLADI SLOVEN-
SKI SKLADATE-
LJI

GM

REVUJA GLASBENE MLADINE SLOVENIJE 77/78/Št. 7-25.5.78-L8

NAGRADNA
UGANKA

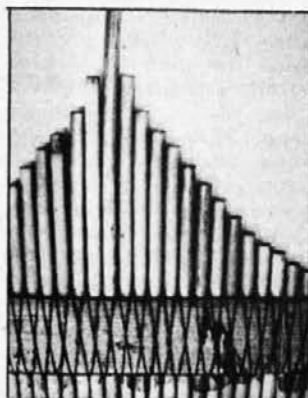

Foto: Lado Jakša

NASLOVNA STRAN

Fotografija RAGLJE je spodbudila le dobrih štirideset reševalcev, saj je oblika tega glasbila na naši sliki zares nenavadna. Vendar je bila večina rešitev pravilnih in izžrebali smo

NADO MARAŽ, Celovška
177, Ljubljana
DARJO SAVINEK, Polzela
206, Polzela in
FRANCIJA ŠILARJA, Kura-
tova 29, Kokrica, Kranj,
ki prejmejo veliko ploščo.

Zadnja letošnja naslovnica prikazuje glasbilo, ki ga imenujemo tudi „panova piščal“. Od reševalcev bi radi zvedeli za slovenska imena, ki jih še uporabljamo za ta instrument. Rešitve pošljite do 15. junija, imena nagrajencev pa bomo objavili v prvi jesenski številki.

KDO KAJ
KJE KDAJ

Izdaja Glasbena mladina Slovenije

Ureja uredniški odbor:

dr. Janez Hoefler (glavni urednik),
Igor Longyka (odgovorni urednik),
Miloš Bašin (tehnični urednik in
oblikovalec), Kaja Šivic (resorni
urednik); lektorirala Mija Longyka.

Naslov uredništva:

Ljubljana, Krekov trg 2–II, telefon
322–367. Tekoči račun pri SDK
Ljubljana, št. 50101–678–49381.
Izhaja sedemkrat v šolskem letu, ce-
loletna naročnina 25 din, cena posa-
meznega izvoda 4 din.

Grafična priprava:

Dolenjski list, Novo mesto. Tiska ti-
skarna Ljudske pravice, Ljubljana.
Oproščena temeljnega davka od pro-
meta proizvodov po sklepu republi-
škega sekretariata za informacije
412–1–72, z dne 22. oktobra
1973.

Uredniški svet:

Jože Stabej – predsednik (DGU),
Mirko Vaupotič (RK ZSMS), Tone
Lotrič (ZKOS), Dušan Vodišek
(ZDGPS), Dane Škerl (DSS), Son-
ja Cigan in Silvester Mihelčič
(GMS), delegacija uredništva: glavni,
odgovorni in resorni urednik.

Revijo sofinancirata kulturna skup-
nost Slovenije in izobraževalna
skupnost Slovenije.

**POGOVOR
S PREDSEDNIKOM
GMJ
MILOŠEM
POLJANŠKOM**

SODELOVANJE, ZAGOTOVILO RAZVOJA

Majsko II. sejo zvezne konference Glasbene mladine Jugoslavije so spremljali pomembni sestanki predsedstva GMJ, aktiva zveze komunistov ter predsednikov republiških in pokrajinskih Glasbenih mlad. Kako bi ocenili rezultate, ki jih je prinesla konferenca?

Najprej je treba povedati, da smo iz poročil pokrajinskih in republiških organizacij izvedeli marsikaj zanimivega in spodbudnega. Zelo ugodne spremembe so se v zadnjem letu zgodile predvsem v Glasbeni mladini Bosne in Hercegovine, kjer so uspeli rešiti nekajletne težave in pomladiti vodstvo. Razmere so se uredile tudi v Vojvodini, na težave pa je opozoril predsednik Glasbene mladine Srbije, kjer prihaja do krize predvsem zaradi neurejenih družbeno-ekonomskih odnosov.

Eno najpomembnejših poglavij je seveda akcijski načrt, o katerem je že razpravljala vsa jugoslovanska Glasbena mladina v bazi in ga je konferenca ponovno potrdila kot dokument trajnejše vrednosti. V tem načrtu je treba poudariti nekatero osnovne naloge, ki čakajo Glasbeno mladino v prihodnjih letih. V letu kongresov, ki v mnogočem močneje poudarjajo kulturno-politično vlogo Glasbene mladine in ko z vso resnostjo pripravljamo praznovanje 25-letnice Glasbene mladine Jugoslavije in 30. mednarodni kongres FIJM, ki bo leta 1979 pri nas, si moramo prizadevati, da bi dosegli jasnost glede članstva, prek katerega se uveljavlja delegatska baza. Ob tem je seveda takoj naslednja naloga ustanavljanje novih osnovnih organizacij Glasbene mladine. To bo mogoče le s še tesnejšim

sodelovanjem z organizacijami zveze socialistične mladine, zveze kulturnih organizacij in podobnih pobudnikov kulturnega življenja. Močneje pa se bo treba povezovati tudi z vsemi glasbenimi in vzgojnimi ustanovami: glasbenimi šolami, vzgojno-varstvenimi ustanovami, osnovnimi, srednjimi in visokimi šolami ter akademijami za glasbo, da bi okrepili in razširili možnosti ustvarjalnih hopenj mladih. Svoj jubilej bi GMJ želela proslaviti s tem, da bi bilo v naslednjem letu v Jugoslaviji 500 občinskih in 5000 osnovnih organizacij GM. Pripravljamo tudi jugoslovansko karavano Glasbene mladine, ki naj bi pod naslovom „25 let – 25 mest“ prepotovala vso državo. V tem času naj bi izšla tudi knjižica o 25-letnem delu Glasbene mladine pri nas. Priprave za kongres FIJM napredujejo, vendar smo nekoliko pozni, saj še vedno nimamo dokončnega uradnega pristanka za to veliko manifestacijo. Treba je paziti na pravčasnost programiranja in zagotovitev finančnih sredstev. Mednarodni glasbeni tabor v Grožnjanu postaja ena najpomembnejših prireditev naše organizacije, saj je vodstvo dobro sestavljeno in kadrovska zasedba okrepljena.

Kaj pa medrepubliško sodelovanje?

Ta aktivnost je doživela na konferenci resno kritiko. Izkazalo se je celo, da več pozornosti posvečamo mednarodnim akcijam kot sodelovanju med republiški in pokrajinskimi organizacijami.

Od lanskega kongresa v Rovinju ima Glasbena mladina Jugoslavije neprofesionalno vodstvo, kar verjetno prinaša določene tehnične težave.

Prav gotovo delo ni olajšano s tem, da je predsednik v Ljubljani, sekretar v Sarajevu, strokovna služba pa v Beogradu. Na konferenci smo na zamotano poslovanje opozorili in prosili za pomoč pri iskanju prostorov, kjer bi mogli postaviti samostojno strokovno službo za Glasbeno mladino Jugoslavije. Trenutno to delo namreč opravlja strokovni službi Beograda in Srbije, kar pa je le začasna rešitev.

KAJA ŠIVIC

POVEČANA AKTIVNOST GMJ

V prvih dneh maja so se v Topoli-Oplencu (SR Srbija) zbrali delegati republiških in pokrajinskih organizacij Glasbene mladine na seji zvezne konference GMJ, najvišjega organa GMJ med dvema kongresoma. Pregledovali so uspehe pri izpolnjevanju akcijskega programa, saj je bil to prvi sestanek zvezne konference po kongresu v Rovinju maja 1977.

Delegati so obravnavali vprašanja z obsežnega dnevnega reda, predloga predsedstva ZK GMJ, ki je imelo svojo sejo uvodoma. Najprej so poročali predsedniki republiških in pokrajinskih organizacij, še posebej kritično so ocenili medrepubliško izmenjavo programov. To bo potrebno organizacijsko utrditi in obogatiti še zlasti prihodnje leto, ko bo Glasbena mladina Jugoslavije slavila 25-letnico svojega delovanja. V letu 1979 bo GMJ tudi gostiteljica 30. kongresa mednarodne

federacije Glasbene mladine (FIJM). Komite za pripravo kongresa je poročal o dosedanjih pripravah ter predlagal program samega kongresa. Delegati so po obširni razpravi sprejeli program dela kongresa, potrdili nosilce posameznih nalog in izvolili delegacijo ZK GMJ, ki bo kongres predstavila julija letos na seji generalne skupščine FIJM.

Zvezna konferenca je v svojem delu razpravljala in sklepala o poslovanju organov GMJ, o načrtu dela in finančnem predračunu za leto 1978 ter o ostalih vprašanjih, ki so pomembna za tvorno in uspešno uresničevanje akcijskega programa razvoja organizacije.

V času zasedanja zvezne konference je bila še seja aktiva ZK delegatov v organih GMJ in sestanek vseh predsednikov republiških in pokrajinskih organizacij Glasbene mladine.

MARKO STUDEN

POLETNI GLASBENI TABORI

Kot vsako leto bodo tudi letos organizacije Glasbene mladine pri nas in v svetu pripravile delo poletnih glasbenih taborov. Prijeto bivanje v zanimivem kraju se dopolnjuje in bogati s pridobivanjem glasbenega znanja in izmenjavanjem izkušenj s tovariši s celega sveta. Na kratko vas obveščamo o obliki in vsebini dela posameznih tečajev.

DOMA...

Najbližji poletni tabor je že v Grožnjanu. Kulturni center mednarodne federacije Glasbene mladine bo od junija do septembra priredil najrazličnejše tečaje (trajajo od 2 do 3 tedne): mešani mladinski zbor in otroški zbor, seminarji za zborovodje, simfonični orkester, komorni orkester, seminarja za mlade dirigente in mlade skladatelje, tečaji afriške, arabske in jazz glasbe, mojstrski tečaji za kitaro in orgle, seminar za instrumente srednjega veka in renesanse ter rekonstrukcije orgel. Poleg tega bodo vsakokrat delovali tudi umetniški ateljeji vseh udeležencev (glasba, drama, ples, ...). Tečaji za organizatorje in

animatorje kulturnih dejavnosti pa so organizirani v vmesnih izmenah, ... IN NA TUJEM

Irchonwelcz v Belgiji – komorni orkester, Vejle na Danskem – komorna glasba, Orage/Aix en Provence v Franciji – zborovsko diriganje, uvod v opero in operni festival, Pecs na Madžarskem – poljska glasba, Bayreuth v ZR Nemčiji – simfonični orkester, komorna glasba, godalni kvartet, mešani zbor, tečaj za operne soliste, interpretacija orgelske glasbe, indijski klasični ples, seminarji in simpoziji, Weikersheim v ZR Nemčiji – opera in komorna glasba, Bydgoszcz na Poljskem – interpretacija sodobne glasbe, Olsztyn – komorni orkester in orgle, Siedlce – simfonični in komorni orkester in afriška glasba, Umea na Švedskem – simfonični orkester in komorna glasba, Halmstad – komorna glasba za pihala in tolkala, Severna Dakota v ZDA pa spet komorna glasba.

Za vse podrobnosti in prijave se povežite s strokovno službo GMS, Ljubljana, Krakov trg 2/11 (tel. 322-367) do 10. junija.

ORGANIZIRANOST ALI GIBANJE GLASBENE MLADINE?

Prav je, da si v zadnji številki naše revije pred počitnicami malo pobliže ogledamo trenutno organizacijsko stanje GM v Sloveniji. Po 2. programsko-volilni seji RK GMS (Ljubljana, 19. 11. 1977) se je na prvi seji predsedstva GMS (Ljubljana, 11. 3. 1978) utrdilo število občinskih drušev Glasbene mladine v Sloveniji. Vseh je sedaj 19 in od teh je večina že statutarno-pravno legalizirana, skoraj nobeno pa nima organiziranih osnovnih organizacij oziroma aktivov GM ter članstva. Kaj to pomeni? Ugotovitev, da se dejavnost (program in akcije) Glasbene mladine pri nas odvijajo večinoma kot gibanje in ne organizirano. In to kljub temu, da je bilo sprejetih že nešteto sklepov, pisanih mnogo materialov, dopisov ...

Kljub temu, da je Glasbena mladina v Sloveniji organizirana že od 1964 v Ljubljani, od 1965. v Mariboru in od 1969. v Sloveniji (GLASBENA MLADINA SLOVENIJE). Četudi vsa društva GM v SRS, ki so podpisala Samoupravni sporazum o prostovoljni združitvi v Zvezo društev GM v SRS (GMS) sprejemajo statute, glasujejo za številne sklepe samoupravnih organov Glasbene mladine Slovenije in svojih društev, v Sloveniji še vedno nimamo izvedenega popisa članstva GM.

To vse se dogaja ne glede na to, da je Glasbena mladina že četrto leto kolektivni član Zveze socialistične mladine na vseh nivojih združevanja in od 1977. naprej soustanovitelj Zveze kulturnih organizacij Slovenije.

Danes je Glasbena mladina organizirana na občinskem, medobčinskem ali mestnem nivoju v:

AJDOVŠČINI, BELI KRAJINI (za Črnomelj in Metliko), BREŽICA, CELJU, GORNJI RADGONI, HRASTNIKU, JESENICAH, KRANJU, KRŠKEM, LENDAVI, LJUBLJANI (za pet ljubljanskih občin), LJUTOMERU, MARIBORU, MURSKI SOBOTI, NOVI GORICI, NOVEM MESTU, POSTOJNI, SLOVENSKIH KONJICAH in VELENJU.

Predvsem bi bilo potrebno od občinskih društev GM slišati, kaj je poglavitni vzrok za tako stanje gibanja in takšno (ne)organiziranost Glasbene mladine v Sloveniji. Če si ob ustanavljanju novega društva želimo v prvi vrsti program in akcije, je povsem nenormalno, da se je po tej začetni zagonski odločitvi zataknilo. Ali GM v Sloveniji ne potrebujemo?

Na republiškem nivoju se poleg občinskih programov odvija nekaj akcij, ki so enako pomembne za celo republiko, ne glede na to, ali se v določenem občinskem prostoru odvija (ne)organizirana GM. Ali bi bilo potrebno te akcije zopet najprej za vzor in metodo dela še posebej ovrednotiti v smislu (ne)članstva v Glasbeni mladini? Kljub številnim samoupravnim organom GMS in profesionalnim delavcem za GM v Sloveniji (dva tajnika na nivoju občinske-mestne organizacije GM v Ljubljani in Mariboru ter štirje delavci na GMS) to še ni zažvelo in se zato ne čuti neposredna menjava znotraj vseh nivojev (ne)organiziranosti GM v SRS. Samoupravni organi GMS, kot so RK GMS, predsedstvo, izvršni odbor, komisije (za program in koordinacijo, za statut, organizacijski razvoj in kadrovska vprašanja, za splošno ljudsko obrambo), odbori..., so zažveli zlasti po zadnji republiški konferenci GMS. Na vsakem koraku je čutiti zagnanost in dobro voljo peščice posameznikov, ki pa „zadeve Glasbene mladine“ enostavno ne morejo premakniti v množičnost. Kaj je temu vzrok?

Ker je to zadnji prispevek pred prvo naslednjo sejo predsedstva GMS, naj vse skupaj zveni kot nagovor njegovim delegatom, ki naj še pred naslednjo sezono dokončno programsko ovrednotijo članstvo v Glasbeni mladini. Vsaj kar se tiče programov, ki se neposredno odvijajo na republiškem nivoju, kot so revija GM, kviz GMS, poletni glasbeni tabori, koncertne in ostale prireditve ...

Seveda v prihodnje kaže na bolje. Videti je, da bomo bogatejši kar za štiri nova občinska društva GM v Sloveniji: Koper (obalno-kraško društvo za Izolo, Koper, Piran in Sežano), Tržič, Radlje ob Dravi in Tolmin. Tu se že zbirajo peščice mladih in njihovi mentorji, ki sestavljajo iniciativne odbore za ustanovitev Glasbene mladine. Želimo njim kot še ostalim občinskim društvom ZKOS ter OK ZSMS (beri: še 28 občinskih središč v Sloveniji brez GM), da svoje želje uresničijo z ustanovnim občnim zborom in komornim koncertom, ki ga jim ob takem dogodku prireja Glasbena mladina Slovenije. Ali ste že razmislili pri tem o takojšnji organizaciji osnovnih organizacij in svojem članstvu? Članske karte, ki so enotne za celo Jugoslavijo, lahko naročite na GMS.

FRANC KRIŽNAR

ABONMA MLADI MLADIM

STANKO ARNOLD

FOTO: SREČKO ZALOKAR

Ker je rubrika, namenjena abonmaju, v prejšnji številki zaradi pomanjkanja prostora izpadla, smo vam tokrat dolžni poročilo kar za dva pretekla koncerta. Oba sta doživela presenetljiv odziv, tako da je bila mala dvorana Slovenske filharmonije zopet prenapolnjena. Stanko Arnold, prva trobenta simfoničnega orkestra SF, je učenec Antona Grčarja, znanja in izkušenju pa si je nabiral še na izpopolnjevanju v Parizu pri svetovno znanem solistu Rogerju Delmottu. Bržkone je tukaj iskati tudi vpliv na izbiro programa, ki je bil skoraj izključno francoski. V izvedbi sta se izvrstno ujela fanfarni značaj glasbe in virtuozno obvladovanje instrumenta.

Pri izbiri programa je imel pozavnist Kiril Ribarski manj srečno roko (vprašljive adaptacije violinske literature). Pač pa je bil po izvajalski plati popolnoma enakovreden izvajalec koncertnega večera, še posebej izvedbe Petričeve Kadence za solo trombon, ki je izzvala spontano in bučno pohvalo.

Sedmi koncert abonmaja je predstavil najnovejše dosežke najmlajše slovenske skladateljske generacije — o tem si pogledajte reportažo na zadnji strani.

„Nagrajenci tekmovanja glasbenih šol Slovenije“ je delovni naslov majskega abonmajskega koncerta, na katerem so nastopili tisti slovenski solisti in ansambli glasbenih šol, ki so prejeli najvišje nagrade tudi na zveznem tekmovanju, ki je bilo konec aprila v Beogradu. Tako so se predstavile tri pianistke: (Lidija Malahodky, Verenka Terčelj

in Božena Hrup) ter trije komorni ansambli: Kvartet CGV Koper (Jelena Kobi—flavta, Ksenija Kos—flavta, Milan Rejec—klarinet, Sindija Korenič—klavir), Klavirski trio ZGBI Ljubljana (Jernej Jeršič—klavir, Gordana Ivančič—violina, Ivan Gracar—violončelo), in Kivntet flaut ZGBI Ljubljana (Marjeta Pucelj, Marija Ladič, Matjaž Debeljak, Mateja Haler, Cveto Kobal). Naj navedemo še imena njihovih učiteljev oz. mentorjev. Prvi dve pianistki sta iz razreda prof. Janeza Lovšeta, tretja iz razreda prof. Andreja Jarca, mentorji komornih ansamblov pa so: prof. Marjan Kocjančič, prof. Tomaž Lorenz in prof. Igor Karlin.

Sklepni koncert abonmaja Mladi mladim 1977/78 bo 6. junija. Ob ansamblu tolkal ZGBI Ljubljana pod vodstvom Borisa Šurbeka bi moral nastopiti že napovedani Jazz ansambel istega zavoda, kar pa zaradi kadrovskih in tehničnih težav ne bo mogoče.

Tako bo drugi del koncerta izvedel Pihalni orkester CGV Maribor pod vodstvom Staneta Jurgeca. Tudi ta ansambel je prvi nagrajenec letošnjega zveznega tekmovanja glasbenih šol.

Tako bo abonma v juniju sklenil že svojo drugo sezono. Vsekakor doživlja primeren odmev v okviru koncertne dejavnosti v Ljubljani pa tudi v širšem okviru. Vse koncerte namreč snema ljubljanski radio in posnetke je mogoče poslušati enkrat mesečno ob sredah ob 18.05 uri. Vabimo k poslušanju!

MARKO STUDEN

OPERNI PEVCI V IDRIJI

V torek, 28. marca, so se idrijski glasbeni publiki predstavili solisti ljubljanske opere: sopranistka Anica Pusar-Jerič, altistka Božena Glavak, sopranistka Zlata Ognjanovič, tenorist Jurij Reja in basist Ivan Sancin, pri klavirju je bil Igor Švara.

S svojim enournim programom so pevci vse prej kot navdušili idrijsko občinstvo. V programu arij in samospjevov iz vseh glasbenih obdobij se je s svojo poustvarjalno močjo nad povprečnost dvignila le Zlata Ognjanovičeva, ki je opravičila ugled tako kvalitetne glasbene ustanove kot je ljubljanska operna hiša. Prvi vzrok, da večer arij in samospjevov ni uspel tako, kot bi lahko, gre iskati kar pri občinstvu. Publika, ki zelo redko sliši opernega pevca „v živo“, takih nastopov ni vajena. Zakaj jih sliši tako redko ali, bolje rečeno, zakaj jih sploh ne sliši, je drugo vprašanje. Dejstvo pa je, da so poslušalci napolnili le slabo polovico rudniške dvorane, kar je za mesto z osem tisoč prebivalci odločno premalo.

Drugi vzrok za neuspeh koncerta pa gre iskati pri izvajalcih samih – v vsem njihovem obnašanju, v slabem in napačnem napovedovanju, v čakanju solistk, da so se za odrom uredile, v pavzah, v glasnem smehu in pogovoru med točkami, ki so motili poslušalce. Kratko rečeno – publika je imela občutek, da jo ljubljanski solisti naravnost podcenjujejo. Ob vsem tem seveda ni kaj govoriti o stiku med poslušalci in nastopajočimi.

Nekoliko, a ne dosti bolje je izvenel popoldanski dijaški nastop, za katerega gre organizatorja še posebej pohvaliti. Če smo bili pri večerni predstavi razočarani nad obiskom, smo bili popoldan preseñeni nad zanimanjem naše mladine za operno glasbo. Mladi iz vseh idrijskih šol so napolnili dvorano do zadnjega kotečka. Izbira programa se je zdela povsem pravilna, kajti poslušali smo samo arije, pa še to nekoliko bolj znane. Le 35-minutni program je bil malo prekratek. Tako množičen obisk mladine vsekakor narekuje pristojnim organizacijam, da pomnožijo število koncertov za mladino.

DAMIJAN BOGATAJ

V zaključni številki tega letnika objavljamo kar štiri zanimiva pisma naših mladih bralcev in sodelavcev, zato jim namenjamo nekoliko več prostora. Pisemca iz Idrije, s Koroške in z Vzgojiteljske šole v Ljubljani bomo nagradili s posebno številko lanskega letnika revije GM – Življenje in delo Bele Bartoka, pismo učenk s šole Majde Vrhovnik iz Ljubljane, ki pišejo o sodelovanju na letošnjem kvizu Glasbene mladine, pa s knjigo Leonarda Bernsteina „Srečne ure ob glasbi“, saj so si jo s prizadevnostjo in prijetnim pisanjem zaslužile.

PREŽIHOVI DNEVI 1978

Ivan Cankar je zapisal: „Ne bela krizantema na fraku, ampak rdeč nagelj na kamižoli!“ Teh besed bi se morali zavedati vsi Slovenci, še posebej mi, ki živimo na Koroškem. Še večjo odgovornost čutimo, saj našim rojakom, komaj nekaj kilometrov oddaljenim od nas, še danes ne priznavajo pravic, ki so jim zagotovljene z državno pogodbo.

Februarja in v začetku marca so potekali pri nas „Vorančevi dnevi 78“, letos posvečeni kar trem velikim mojstrom slovenske besede: Prešernu, Župančiču in Prežihu. Razrasli so se v obsežno manifestacijo z nad 50 prireditvami in tu in onkraj jugoslovansko-avstrijske meje, z nad 3000 nastopajočimi in okrog 20.000 obiskovalci. Začeli so se v študijski knjižnici na Ravnah z recitalom Župančičevih pesmi. Občuteno recitiranje članov več KUD iz vse doline je zelo uspešno dopolnjeval moški pevski zbor VRES.

Osrednja prireditev je bila vsekakor veliko pevsko srečanje „Od

smo povabili tudi predstavnike literarnih krožkov z drugih srednjih šol po Sloveniji. Povabilu se je poleg drugih odzval dijak slovenske gimnazije v Celovcu. Predstavil se nam je s svojimi zelo občutenimi in aktualnimi pesniškimi teksti. Ob tej priložnosti so dijakom, ki so tekmovali za Prežihovo bralno značko, podelili značke in skromna knjižna darila.

Vorančeve dneve je izredno popestrilo gostovanje folklorne skupine iz pobratenege Čačka. Zaplesala nam je nekaj skrbno naštudiranih plesov iz raznih krajev Jugoslavije.

Društvo likovnih umetnikov iz istega kraja pa je priredilo na Ravnah razstavo slikarskih in kiparskih del nekaterih svojih članov.

Imeli smo priložnost poslušati koncert simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. Zaigrali so nam dela Liszta, Parme, Saint-Saensa, Čajkovskega in Dvořaka. Dirigiral je Anton Kolar. Orkester je pri nas gostoval prvič. Nastopil je v veliki

Pliberka do Traberka“. Na njej je sodelovalo kar 27 pevskih zborov z obeh strani državne meje. Sedemnajstega februarja smo, razdeljeni v tri skupine, nastopili po vseh večjih krajih doline. Pevski zbor ravenske gimnazije je nastopil v Mežici in Pliberku. Najbolj se nam je vtisnil v spomin sprejem, ki so nam ga priredili gostoljubni Pliberčani v svoji nabito polni dvorani. Presenetili in nagradili so nas z izredno prisrčnostjo in toplino.

Nepozabno doživetje za vse pevce in obiskovalce je bila zaključna prireditev srečanja, še posebej njen sklepni del, ko smo vsi zbori (osemsto pevcev) skupno zapeli tri koroške pesmi. Pri tem se nam je pridružila tudi navdušena publika.

Na dan Prežihove smrti je naša šola organizirala proslavo, na katero

šolski telovadnici pred okrog 1200 poslušalci.

V gledališkem delu programa je skupina KPD Prežihov Voranc z Raven uprizorila krstno predstavo Prežih – Šipekovega Judenburga, Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane pa je dvakrat nastopilo z Župančičevo Veroniko Deseniško.

Vseh prireditev, ki so se v času Vorančevih dnevov zvrstile v krajih naše krajine, seveda nismo mogli naštet, menimo pa, da že teh nekaj podatkov dokazuje, kako si prizadevamo uresničiti načelo, da bi kultura res postala sestavina vsakdanjega življenja, kar se le da velikega števila naših občanov in nas samih.

Dijaki 2. e letnika pedagoškega oddelka gimnazije Ravne na Koroškem

SREČANJE Z USTVARJALCI SODOBNE GLASBE

Članice osnovne organizacije Glasbene mladine na Vzgojiteljski šoli v Ljubljani smo že nekaj časa nameravale pripraviti srečanje z nekaterimi izvajalci in skladatelji. S kolegico Mojco sva se povezali s profesorjem Tomažem Lorenzom in na najino veselje je naše povabilo sprejel. Predlagal je, da povabimo tudi kitarista Igorja Sajeta in skladatelje Igorja Štruhca, Primoža Ramovša in Lojzeta Lebiča. Začele so se velike priprave – s plakati, sestanki in organizacijskimi težavami, ki pa smo jih uspele končno le urediti.

Tako smo se 7. aprila sestale z obema izvajalcema in skladateljema Lebičem in Ramovšem, profesor na naši šoli – Igor Štuhec – se srečanja žal ni mogel udeležiti. Zadovoljne smo opazovale, kako se telovadnica polni, ne samo z dijakinjami, ampak tudi s profesorji. Malo strahu, če bo res uspelo, pa je le ostalo. Najprej sta nam izvajalca – violinist Tomaž Lorenz in kitarist Igor Saje – zaigrala nove skladbe omenjenih treh skladateljev, po glasbenem programu pa smo se začeli na dolgo pogovarjati. Imele smo vse polno vprašanj in naši gostje so nam radi odgovarjali. Predvsem nas je zanimalo, kakšna je glasba, ki jo pišejo in kako nastaja, s kakšnimi znaki jo zapisujejo in v kakšnem sodelovanju sta skladatelj in izvajalec pri takem modernem delu. Ob razlagi so vsi poudarili pomen estetskih predmetov v vzgojno-izobraževalnem procesu in seznanjanje mladih ljudi z umetnostjo v šolskih klopeh. Če bi namreč učenci to glasbo bolje poznali, jo večkrat poslušali, bi jo gotovo bolje razumeli in vrednotili.

Tako sta minili kar dve uri in zdale smo se, da goste že predolgo zadržujemo. Sledil je kratek zaključek – vsakemu gostu smo izročile majhen spomin, „preparirano kitaro“, kakor ta instrument v našem žargonu imenujemo. Preprosto glasbilo je narejeno iz jogurtovega lončka.

S tem uradnim zaključkom srečanja pa se naš razgovor ni končal, postal je še bolj sproščen in neposreden, saj smo ga nadaljevali še pred šolskimi vrati, kjer so naši gostje čakali taksi.

KATJA VIRANT

NAGRADA BOŽU LOTRIČU

DRUŠTVO HRVATSKIH SKLADATELJA

NAGRADA

BOŽIDARU LOTRIČU

Za izvedbu djela S. Suleka - Sonata (vox gabrieli) za tromboni, glasovir na Tribini mladih muzičkih umjetnika - D. Lukić u sezoni 1977/78

Na letošnji Tribini mladih glasbenih umetnikov v Zagrebu je nastopal tudi slovenski pozavnist Božo Lotrič in prejel eno od nagrad. Tribino organizirata Združenje glasbenih umetnikov Hrvatske in Društvo hrvaških skladateljev.

Tribuna je obsegala 11 koncertov, ki so bili v zagrebškem zgodovinskem muzeju. Vsakokrat sta sodelovala dva mlada izvajalca, vedno pa je bila prisotna tudi strokovna žirija, ki se je po končani sezoni odločila za najboljše nastopajoče. Med 22 mladimi umetniki je nagrado Vjesnika „Darko Lukić“ prejela sopranistka iz Zagreba - Ivanka Boljkovac, diplomoma pa violinist Drago Rucner in violinistka Karmen Rak-Pleteršek. Božo Lotrič pa je prejel posebno nagrado Društva hrvaških skladateljev za najboljšo izvedbo domačega dela. Ob klavirski spremljavi Vlaste Doležal-Rus je izvedel Sonato (vox gabrieli) za pozavno in klavir Stjepana Suleka.

V prvih dneh maja so pri Jugotonu začeli snemati ploščo štirih nagrajencev in upamo, da bo kmalu našla prostor tudi v naših prodajalnah.

VESELA POMLADNA EPISTOLA

V aprilu so ljubljanski srednješolci pripravili enourni kulturni program, ki so ga posvetili spominu našega velikega pesnika Otona Župančiča. Ob pomoči profesorjev in mentorjev je skupina okoli sto dijakov s približno dvajsetih srednjih šol pripravila predstavo recitacij, glasbe, plesa in folklorne. Skozi devet dni jo je izvajala po dvakrat na dan v ljubljanski Unionski dvorani in jo predstavila več kot 11.000 vrstnikom.

Predstava je odražala veliko življenjske radosti in zagona, mnogo daru in prizadevanja. Uvodno skupinsko recitacijo je sproščeno in pristrčno dopolnila folklorna scena, ko so na oder privrskali, priplesali in pripeli fantje in dekleta v belokranjskih narodnih nošah. Med njimi je bil Zeleni Jurij, ki so ga mladi ob živi narodni glasbi štirih godcev slavili s petjem in plesom. Ista scena je manifestacijo tudi sklenila in utemeljila naslov „Vesela pomladna epistola“. Nasproti odru je bil med vrstami v parterju postavljen podij in mladi obrazi in glasovi so se menjavali na enem in drugem, si odgovarjali zdaj v Župančičevi, zdaj v svoji lastni poeziji, se skozi verze pogovarjali o mladosti, pomladi, ljubezni, življenju. Prijetno presečenec je bil mlad baletni par, ki je s sodobno glasbo in gibom prikazal iskanje in stiske današnjega mladega človeka.

Govor je vseskozi povezovala in spremljala glasba. V temnem kotu odra je stal zbor, ki so ga reflektorji sem in tja osvetlili in takrat smo zaslišali pesem na Župančičevo besedilo izpod peresa starejših slovenskih skladateljev. Oglašala pa se je še glasba z magnetofonskega traku, zelo standardna in prav nič izrazna glasba. Bila je le bežna podlaga recitacijam in težko bi trdili, da se je prilagala pesniškim izpovedim in razmišljanjem. V manifestaciji, ki je zajemala skoraj vse vrste umetniškega ustvarjanja in v kateri so naši srednješolci pokazali, da so dorasli našemu kulturnemu trenutku, je glasbeno ustvarjanje zatajilo. Predstava bi z enakovredno, za ta trenutek ustvarjalno glasbo najmlajših avtorjev mnogo pridobila.

Prireditev je dokaz, da naši mladi potrebujejo še več podobnih priložnosti, da se izpovedo in da najdejo prostor, kjer bodo svoje dosežke posredovali vrstnikom in vsem, ki jih mlado ustvarjanje zanima. Tu bodo spodbudo dobili tudi vsi tisti, ki zamisli še pestujejo in jih ob pičli estetski vzgoji na naših srednjih šolah tudi nimajo kje izdelati in izraziti.

KAJA ŠIVIC

„ONJEGIN“ ŠPET V LJUBLJANI

Prizor s premiere opere „Evgenij Onjegin“, Onjegin - Stane Koritnik, Lenski - Jurij Reja

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, bogatih z opernimi mojstrovini, se je pojavil na odru tudi Evgenij Onjegin, operno delo P. I. Čajkovskega. Te „lirične scene“, kot jih je sam skladatelj krstil, pa se po svojih intimnih izpovedih glavnih junakov močno razlikujejo od patetičnih Wagnerjevih „Mojstrov pevcev“ in „Parsivala“, vročekrvne Bizetove „Carmen“, bleščeče Verdijeve „Aide“, neobrzanega „Othella“ ali sinega in razvranega „Borisa Godunova“ M. Musorgskega. Zrcalijo v glasbi vso osebnost prizadetost hrepenečega in razočaranega mladega srca, vso bol ljubosumne pesniške duše, vse gorje zaslepljenega svetovljana, ki jih je vložil pesnik Puškin v nedolžno Tatjano, zaletavega Lenskega in gosposko zadržanega Onjegina.

Videti je, da tokrat naša ljubljanska opera nima pevcev, ki bi znali v svoje petje in igro zajeti duha te intimnosti in prizadetosti. Niti režiserju niti scenografu se ni posrečilo ustvariti potrebnega vzdušja. Najmanj prilagodljiv pa je bil orkester, kjer je namesto obolega dirigenta R. Simonitija vskočil asistent Švara. Ni manjkalo glasovno lepo oblikovanih arioznih mest; tudi nekaj igralskih situacij je izstopalo iz celotnega okvira; omenimo zelo sproščeno petje in igro basista Sancina v vlogi Gremina, Zares zanima in že kar skladna v zahtevnem liku Tatjane z glasbenim izrazom Čajkovskega je bila na premieri sopranistka Ana Pusarjeva, ki uspešno uveljavlja svoje znanje in svojo nadarjenost za operno umetnost.

Ceprav je večina vlog v Onjeginu kar trojno zasedena, dvomim, da ljubljanska opera trenutno premore tisto zlahtnost muziciranja, ki smo ga znova in znova občudovali na našem odru pred vojno in po njej.

PAVEL ŠIVIC

Torek, 14. marca 1978

Violinist Tomaž Lorenz, kitarist Igor Sajc in tenorist Mitja Gregorčič so nam v ateljeju DSS predstavili pester in zanimiv spored, sestavljen večinoma iz slovenskih sodobnih skladb, ki so na tem koncertu doživele bodisi svoje krstno ali prvo izvedbo v Ljubljani. Komorna uporaba kitare in različne kombinacije izvajalcev so zlasti pripomogle k intimnemu čaru večera. Tehnična in interpretacijska dognanost izvedbe pa je izzvala topel sprejem noviteta pri sicer razvajanem občinstvu. Izvedli so Wengerlove, Šivičeve, Božičeve, Lebičeve, Mihelčičeve, Štuhčeve, Ramovševe ter Williamsove in Britnove skladbe. Pogovor z izvajalnimi je spretno in zanimivo vodil skladatelj Ivo Petrič.

B. J.

Petek, 31. marca 1978

Po dolgem času se nam je kot gost predstavil dirigent Oskar Danon, ki si je za program izbral dve pomembni deli Sergeja Prokofjeva: Romeo in Julija - baletno suito št. 2 in Simfonijo št. 5, op. 100. Obe deli je izvedel z orkestrom Slovenske filharmonije solidno in muzikalno doživeto. V osrednji točki sporeda se je dot solist predstavil pianist Michel Dalberto, ki si je za svoj nastop izbral Koncert za klavir in orkester št. 4 v g-molu Sergeja Rahmaninova; delo po svoji kvaliteti daleč zaostaja za drugimi klavirskimi koncerti Rahmaninova in je škoda truda, da ga sploh še izvajajo.

M. D.

Sobota, 1. april 1978

Vsako zadnjo soboto v mesecu priredijo v hotelu Bellevue jam session ljubljanski jazz glasbeniki: Peter Ugrin, trobenta, Jernej Podboj, saksafon, Aleš Strajnar, kitara, Zare Prinčič, klavir, Čarli Novak, bas, in Ratko

Divjak, bobni. Tokrat so igrali dela znanih jazzovskih mojstrov. Kaže, da se oblika takšnih srečanj z jazzom končno uveljavlja.

M. B.

Torek, 4. aprila 1978

V koncertnem ateljeju Društva slovenskih skladateljev se je predstavila altistka Marjana Lipovšek s komornim sporedom, ki je obsegal raznovrstne samospeve skladateljev XX. stoletja, med njimi tudi domače krstne izvedbe. Slogovno je izvajanje segalo od romantika Antona Lajovca prek ekspresionista Schreckerja do sodobnih hotenj. Vpričo (pevkinega) tehnično izdelanega glasu in umetniško pretehtanega izraza so vse drobne umetnine zaživele v tako avtentični interpretaciji, da so poslušalcem razgale vse svoje vsebinske značilnosti. Nesporno je najbolj ogrel ciklus „O življenju in smrti trobentača Kristofa Rilkeja“ lani umrlega švicarskega skladatelja Franka Martina s svojo ganljivo, neizumetničeno glasbeno govornico.

Razgovor Boruta Loparnika z izvajalci in skladatelji je po koncertu razgrnil pred poslušalci nešteto vprašanj o vlogi samospeva pri nas, ki so zadevala ob problem besedil, sodobnih slogovnih prijemov, osveščenosti pevcev-solistov za to komorno zvrst in pomankljivo navdušenje publike zanjo. Več podobnih večerov bi prav gotovo zanetilo večje zanimanje poslušalcev za umetniški samospev.

P. Š.

Petek, 7. aprila 1978

Na 5. koncertu modrega abonmaja SF smo v prvi točki poslušali Istrijanko slovenskega skladatelja Karola Pahorja, v drugi pa Šostakovičovo manj znano delo Koncert za klavir, trobento in godala. Izvedla sta ga solista Aci Bertoncej in trobentač Anton Grčar z dirigentom Antonom

OPERNA PEVKA GERTRUDA MUNITIČ

POGOVOR Z UMETNICO

Približati se vrhuncu operne umetnosti pomeni istočasno biti dober igralec in pevski talent. S pomočjo požrtvovalnega dela in neizmerne ljubezni do poklica lahko ta dva osnovna pogoja mladega umetnika pripeljeta med velike glasbeno-scenskega oblikovanja resničnosti in fantazije.

„Več kot dve desetletji amaterskega in poklicnega dela na področju operne umetnosti je bil zame čas neprestanega iskanja,“ pravi prvakinja sarajevske opere Gertruda Munitič. Sopranistka, ki je s svojim glasom in petjem navduševala občinstvo v ZDA, Avstriji, Italiji, Sovjetski zvezi, Nemčiji, Belgiji in še drugod, prav tako pa tudi v vseh jugoslovanskih opernih hišah (razen mariborske), je že pri treh letih kazala izredno glasbeno nadarjenost. Talent male Gertrude ni ostal neopažen. Njen prvi mentor, beogradska operna umetnica Nada Šterle, je skrbela za pravilen razvoj glasovnih sposobnosti splitskega „čudežnega otroka“. Že v enajstem letu je Gertruda uspešno pela arije, sledili so večji javni nastopi in na koncertih letnih svečanosti v Splitu se je pojavila na sceni ob tedanjih velikanih Tomislavu Neraliču in

Gertruda Munitič v vlogi Mirandoline v Martinijevi operi „Mirandolina“

Marijani Radev. Operno kariero je Gertruda Munitič nadaljevala v Osijeku, kjer je kmalu dobila naslov prvakinje operne hiše. Po sedmih letih nastopanja v Osijeku in občasno Beogradu in Zagrebu je postala že priznana umetnica prvakinja sarajevske opere. „Nekoliko sem tudi slovenska pevka,“ poudarja Gertruda Munitič. „Moja srečanja z ljubljanskim občinstvom so pogosta in polna prijetnih vtisov.“

Med mnogimi priznanji, ki jih je pevka dobila za svoje umetniško delo, ji je najdražja nepozabna kritika tovariša Tita. Ko je leta 1974 v Jajcu na proslavi Dneva republike zapela uspravko partizanke, jo je Tito imenoval „jugoslovanski slavček“.

Pogovor je nanese tudi na Glasbeno mladino in pevka je izrazila prepričanje, da ta organizacija zbira prave prijatelje in iskrene ljubitelje glasbe. Zato vsem članom Glasbene mladine Slovenije svetuje, da se čim širše in globlje spoznava s skrivnostmi glasbe ter si gradijo kriterije za vrednotenje te umetnosti. Le tako bodo obvladali izrazna sredstva glasbe in se dokopali do vseh lepote, ki jih glasba nudi.

IGOR ŠARANOVIC

FLAVTIST RAFAEL CASASEMPERE JORDA

V glasbi ne srečujemo velikokrat imen, kot so Tadeja Perkavec ali Irena Grafenauer, ki se že zgodaj, pred dvajsetim letom postavljajo ob bok velikim umetnikom, koncertantom s samostojnimi nastopi. Eden takih je mladi španski flavtist Rafael Casasempere Jorda.

Ta petnajstletni nadarjeni flavtist, sin rednega profesorja Rafaela Casasempere Juana na konservatoriju Instituto Oscar Espla v mestu Alicante na španski Costa Bravi, živi od rojstva v glasbenem okolju. Sedaj končuje šolanje na že omenjenem konservatoriju – v flavti je že diplomiral in prejel prvo posebno nagrado, obenem pa prav tako končuje splošno izobraževanje, ki je v Španiji nekoliko krajše kot pri nas. Flavto študira z mojstrom Franciscom Casanovasom, poleg tega pa se je že učil in prejel nasvete od znanih izvajalcev, kot so Lopez del Cid in še bolj priznani J. P. Rampal. Ta je Rafaela potem, ko ga je slišal prvič, povabil na mojstrski tečaj, ki ga vodi v Nici. Na srečanju mladih umetnikov v Vigu je izstopal – po mnenju kritike v enem od vodilnih španskih časopisov „El País“ – kot najboljši sodelujoči flavtist.

Na koncertih širom po Španiji ga vselej spremlja njegov oče Rafael

Mladi flavtist Rafael Casasempere Jorda

Casasempere Juan, ki svoj spremljevalni del vselej odigra z velikim občutkom za komorno igro. Na svojem programu imata mnoga zahtevna dela od Partite v a-molu J. S. Bacha za flavto solo, ki jo mladi Rafael zaigra brez večjih tehničnih težav, pa do sonat Mozarta, Tele-

mana, Hændla, Poulenca, J. S. Bacha in drugih del Schumanna, Debussyja, Ravela, Bartoka itd. Na enem od popoldnevov, ki jih doma prireja vsako nedeljo za prijatelje in znanca, me je Rafael Jorda presenetil z muzikalnostjo, pa tudi z izjemno vzdržljivostjo in koncentracijo, vsekakor pa z mnogimi zelo ugodnimi kritikami svojih koncertov. Ena od njih govori o njegovem koncertu julija 1977 leta na Internacionalni Univerzi Menendez Pelayo: „V okviru kulturnih dogodkov je bil prirejen koncert flavte in klavirja v enem od salonov palače. Duo Casasempere je izvajal izbran program, ki je obsegal vse dobe, v katerih se je pisala glasba za flavto. To je bil opazen koncert, v katerem so izstopale izredne poteze muzikalnosti, zvoka in tehnike mladega flavtista v spremljavi z veliko umetnostjo njegovega očeta.“ „Alerta“, Santander, 21. VII. 1977.

Po končani splošno-izobraževalni šoli se misli Rafael Casasempere Jorda posvetiti samo glasbi in nadaljevati s študijem v eni od glasbenih prestolnic, verjetno v Barceloni ali v Parizu z J. P. Rampalom. Vsekakor pa ga bomo še slišali z glasbenih odrov.

ANDREJ VARL

DOSEŽKI SLOVENSКИH UČENCEV GLASBENIH ŠOL

Vse več slovenskih otrok se zadnja leta vpisuje v glasbeno šolo in razredi klavirja, kljunaste flavte in kitare so kar prepolni za kadrovske in prostorske zmogljivosti naših glasbenih šol. To pa seveda tudi pomeni, da vse več mladih aktivno spoznava glasbo in ji posveča mnogo svojega prostega časa. Vse več je tudi učencev, ki študij nadaljujejo v višjih razredih in se glasbi posvečajo do take mere, da se lahko udeležujejo glasbenih tekmovanj.

Na letošnjem sedmem republiškem tekmovanju učencev glasbenih šol, ki ga organizirajo Društvo glasbenih pedagogov, Skupnost glasbenih šol in Glasbena mladina Slovenije, je bila udeležba presenetljiva in pripravljenost tekmovalcev z vseh koncev Slovenije občudovanja vredna. Tekmovanje je bilo v Ljubljani sredi marca, znanje pa so pokazali mladi pianisti, harmonikarji, solo pevci, komorne skupine in orkestri. Najštevilnejši so bili seveda pianisti, vendar je bila komisija dokaj stroga in ni dodelila mnogo prvih nagrad. Tekmovalci, razdeljeni po starosti v štiri skupine, so pred veččlansko komisijo, ki so jo sestavljali profesorji nižje in srednje glasbene šole in akademije za glasbo, izvajali najprej obvezno skladbo in nato vsak svoj program. Vsak član komisije je imel na razpolago do 100 točk, po nastopu vsakega tekmovalca so ocene seštelili in povprečje je tekmovalcu prineslo rezultat — pohvalo ali celo nagrado. Od 70 — 80 točk pomeni tretjo nagrado, od 80 — 90 točk drugo in od 90 — 100 točk prvo nagrado, ki

Prvonagrajeni trio ZGBI iz Ljubljane — Jernej Jeršinovič, Gordana Ivančir in Ivan Gracar

prinese nadaljnje tekmovanje — nastop na zveznem tekmovanju glasbenih šol. To je bilo letos sredi aprila v Beogradu. Pomerili so se prvonagrajenci vseh republiških in pokrajinskih tekmovanj.

V Ljubljani so prvo nagrado dobile le tri pianistke v najvišji kategoriji — Ljubljančanki Božena Hrup in Lidija Malahodky ter Verenka Terčelj iz Trsta. Vse tri so se dobro odrezale tudi v Beogradu, saj sta Malahodkyjeva in Terčeljeva dobili drugo nagrado, Hrupova pa tretjo. Prvonagrajena sopranistka Irena Vremšak se zveznega tekmovanja zaradi bolezni ni mogla udeležiti, nekaj zveznih nagrad pa so odnesli slovenski komorni ansambli. Prvo nagrado v Beogradu so prejeli kvintet flavt in klavirski trio z ljubljanskega Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje ter koprski kvartet (dve flavti, klarinet in klavir), drugo pa kvartet pozavn iz Ljubljane in trobilni kvintet iz Pirana. Pri orkestrih sta se v Ljub-

ljani odlično odrezala pihalni orkester Centra za glasbeno vzgojo iz Maribora in jazz orkester ZGBI iz Ljubljane, vendar se ljubljanski ansambel zaradi finančnih težav tekmovanja ni udeležil, Mariborčane pa je prišla zvezna komisija poslušat kar v Maribor in dodelila jim je prvo nagrado.

Slovensko tekmovanje je v dvorano Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje privabilo številne poslušalce, ki so nastopom disciplinirano sledili brez ploskanja, ki je po pravilih na tekmovanjih nezaželeno, zato pa je občinstvo, ki je v Beogradu napolnilo Kolarčevo dvorano, z aplavzom pridno navijalo za tekmovalce. Lahko zapišemo, da je letošnje tekmovanje resnično uspelo v vseh pogledih, saj je zbudilo dovolj zanimanja in pokazalo dosežke učencev glasbenih šol iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin.

KAJA ŠIVIC

VTIS S SREČANJA GLASBENIH AKADEMIJ

(Ne)srečanje je bilo v Novem Sadu. Pihalni kvintet, pianist, dva študenta kompozicije, dva umetniška vodja, umetniška sodelavka in dekan smo se tja odpravili kot slovenska delegacija. Jasno, da smo jo mahnilli po zraku. Jatov boeing si je kot ponavadi privoščil dokajšnjo zamudo. Tolikšno, da smo prispeli kasneje, kot smo načrtovali. Gostitelji si zastran tega niso delali sivih las in so slavnostno odprli srečanje ob naši odsotnosti. Razumljivo je tudi, da nas potemtakem nihče ni pričakal na postajališču. Ravno smo začeli opazovati „fijakerje“ in se jim čuditi, ko nam je nekdo namignil, da bi vsa reč utegnila imeti poganjke v hotelu z zapeljivim imenom „Pariz“. Navallili smo na taksije in zdrveli tja. Informacija ni bila napačna in tako smo noč prespali siti in niti ne žejni.

Prvi koncert je bil 7. aprila v „Sali radničkog doma“, ki je precej

oddaljena od hotela. Bili smo (po)tolaženi, ko so nas obvestili, da bodo na tej liniji vozili posebni avtobusi prav za nas. Vendar je bila tokrat informacija napačna in spet je čarobna denarnica tovariša dekana poklonila nekaj rdečkarjev taksistovi denarnici. Tik pred koncertom: dvorana fantastična — duh po plesni, majhen stisnjen oder s škripajočim ladijskim podom, kavbojsko uglašeni salonski Steinway, neprijetni reflektorji. Sledilo je dvanajst do petnajst točk (akademija iz Prištine se je odločila za sodelovanje naknadno). Koncert sam je bil dokaj nezanimiv. Le tri ali štiri točke so navdušile. Podobno bi se dalo reči tudi o drugih dveh koncertih, kar je zaskrbljujoče. Prav tako je bil grozljiv koncert komponistov. Obrabljeni efekti in izbor neprijetnih zvočnih impulzov. Mislim, da te skladbe nimajo velike prihodnosti in da v glavnem ne bodo rušile sveta,

Namen takih prireditev je po mojem mnenju v tem, da se prikaže umetniški nivo boljših posameznikov in raven na naših akademijah nasploh ter da se študentje spoznajo med seboj in izmenjajo izkušnje. Če že prvi namen ni bil dosežen, bi bil lahko vsaj drugi. Vendar je tudi tu organizacija odpovedala. Bilo ni niti enega samega vodenega razgovora o čemerkoli, niti enega samega sestanka posameznih glasbenih oddelkov, niti česarkoli si že bodi. Spoznavanje in „srečevanje“ je bilo prepuščeno invenciji in samoiniciativi. Pri vsej tej črnini pa je le treba povedati, da se je ljubljanska akademija vsestransko dobro odrezala.

Drugo leto bo srečanje v Skopju. Upajmo, da tokrat ne bo spet „nesrečanje“.

UROŠ ROJKO

Kolarjem in orkestrom Slovenske filharmonije. Delo je sicer temperamentno, ritmično zelo pestro, vendar včasih izzveni skoraj poceni in obrabljeno. V zadnji točki smo prisluhnili Mendelssohnovi Simfoniji št. 3—„škotski“, v kateri je dirigent dokazal veliko mero muzikalnosti in smisel za interpretacijo tovrstnih del.

M. D.

Ponedeljek, 10. aprila 1978

Tokrat je v dvorani SF nastopil orkester RTV Ljubljana, kateremu je dirigiral gost iz Sovjetske zveze Neeme Jarvi. Izrednega dirigenta smo že poslušali v Ljubljani, zato smo s toliko večjim zanimanjem pričakovali njegove nastop. In opravičil je svoj sloves. Po uvodni točki (Škerlovi Kontrasti) smo slišali Mendelssohnov Koncert za violino in orkester v e—molu, v katerem je bil solist naš priznani violinist Igor Ozim. Koncert je izvedel tako, kot si ga lahko le predstavljamo: z izredno mero muzikalnosti, topline, žara in velikim tehničnim briljiranjem. Upravičeno se ta naš rojak uvršča v sam vrh svetovnih violinskih virtuozov. V tretji točki sporeda pa je Jarvi v Šostakovičevi Simfoniji št. 10 dokazal, da je resnično velik dirigent, ki svojo muzikalnost izraža z veliko mero prefinjenosti, obenem pa je njegova interpretacija izredno živa. Vsa pohvala pa gre prav tako tudi orkestru RTV Ljubljana!

M. D.

Torek, 18. aprila 1978

V atelju DSS je pripravila spored sodobnih del — kot je podpisano za koncerte v ateljeju — izvrstna madžarska pianistka Klara Koermendi. Visok nivo izbora in interpretacije jo uvršča v sam pianistični vrh. Odlikuje jo popolno skladje tehnične in muzikalne

jasnosti in preciznosti. Brilljantno izvedene Matičičeve Intermittence, odmerjen ter prefinjen Stockhausnov Klavierstueck IX, mogočen in barvno bogat Lebičev Impromptus ter odlično odigrana Bartokova suita op. 14 so bili morda najsvetlejši dogodki koncerta. Razgovor z madžarskim komponistom Sopronijem (slišali smo njegove 4 intermezze) je vodil dr. Andrej Rijavec.

B. J.

Petek, 21. aprila 1978

Tudi tokrat je gostoval v dvorani SF orkester RTV Ljubljana z dirigentom Gyöergyem Lehom. V prvi točki sporeda smo slišali skladbo Čudežni mandarin madžarskega skladatelja Bele Bartoka, ki zahteva dober orkester in dirigenta. Oba, tako orkester kot dirigent, sta zaupanje potrdila. V drugi točki smo v Ljubljani prvič slišali Koncert za violončelo in orkester Primoža Ramoša, v katerem se je kot solist predstavil priznani violončelist Ciril Škerjanec. V tretji točki pa smo slišali Beethovno Simfonijo št. 5 v c-molu, ki jo je Lehel dirigiral muzikalno doživeto.

M. D.

Ponedeljek, 24. aprila 1978

Zaradi dolžine programa sta bili v dvorani SF z domačim orkestrom tokrat na sporedu le dve deji: nova skladba Pavla Šivica Daritev (kantata za mešani zbor in orkester), ki je bila izvedena prvič, ter Šostakovičeva Simfonija št. 7 – „leningrajska“. Pod vodstvom dirigenta Antona Nanuta se je v Šivico predstavil Komorni zbor RTV Ljubljana, ki je natančno občutil pretresljivost Birsinih verzov v muzikalni obdelavi Pavla Šivica. Ob izvedbi Šostakovičeve simfonije pa smo zopet pomislili na potrebo nove dvorane v Ljubljani, kajti taka in podobna dela bodo v dvorani Ivana Cankarja izvenela popolnoma drugače, tako pač, kot jim gre.

M. D.

NAŠA PESEM 78

Republiško tekmovanje pevskih zborov, ki je vsako drugo leto v Mariboru, daje po eni strani našim najboljšim zborom priložnost, da pomerijo svoje sile med seboj, po drugi strani pa so izvrsten pregled nad stanjem, v katerem je naše zborovstvo.

Slovenci imamo bogato zborovsko izročilo, premalo je na primer znano, da je imela leta 1911 Zveza slovenskih pevskih društev kar 306 pevskih zborov, da je v času med obema vojnama delovala pri nas vrsta imenitnih zborov. Tako je bolj razumljiv fenomen, da sta v času najhujše vojne vihre delovala med partizani kar dva pomembna in umetniško kvalitetna zbora: Invalidski pevski zbor in zbor „Srečko Kosovel“, poleg njiju pa več manjših pevskih in instrumentalnih zasedb.

Po osoboditvi, v času obnove in izgradnje, se je na Slovenskem spet mnogo prepevalo, zlasti številni so bili sindikalni zbori, ki so jih ustanavljali v posameznih delovnih organizacijah. Ti pevski zbori so redno nastopali na takratnih proslavah in

mitingih in so zato več pozornosti posvečali množičnosti ter udarniškem delu kot pa poglobljenemu muziciranju. Tako je nastalo v smislu nadaljevanja partizanske pesmi tudi mnogo delovnih, mladinskih in udarniških pesmi.

Z normalizacijo in umiritvijo razmer, z dvigom življenjske ravni in pogojev dela pa je vse bolj razvidno, da so nam poleg mitingov in revij potrebna tudi tekmovanja. Tako se je sčasoma ustalila oblika, ki jo imamo sedaj pod imenom „Naša pesem“ v Mariboru vsako drugo leto. Prireja jo že vse leta Zveza kulturnih organizacij Slovenije.

Letošnja „Naša pesem“, ki je bila 8. in 9. aprila, je pokazala prav lepe sadove vztrajnih prizadevanj naših zborov. Dasi so pogoji za neposredno prijavo zaradi zahtevnih obveznih pesmi dosti težki, se je vendar prijavilo kar 31 slovenskih zborov in le za malokaterega madnjimi lahko rečem o, da je precenjeval svoje sile in sposobnosti. Nastopilo je 14 mešanih, 15 moških in samo dva ženska zbora. Pet jih je prejelo zlato plaketo, ki pomeni

priznanje in priporočilo za mednarodne nastope, za medrepubliško nastopanje, dvanajst pa so podelili bronasto plaketo.

Žal ni podatkov, v kolikšni meri je v teh tekmujočih zborih zastopana mladina. Reči pa bi se dalo, da je bilo največ mladih v najboljših zborih, zlasti se je izkazala višješolska in visokošolska mladina, saj sta gotovo najbolj zablestela mariborski in ljubljanski univerzitetni zbor. Žal pa ni bilo nobenega srednješolskega zbora in tudi v ostalih zborih pevcev te starosti ni bilo opaziti, kar je naša velika pomanjkljivost.

Lep napredek smo lahko opazili tudi v uporabi glasbene literature. Pri večini zborov je le-ta vedno bolj kvalitetna, zahtevna, sodobna in istočasno učinkovita pa privlačna. To dejstvo je obenem dokaz, da se dviga zmogljivostna raven naših zborovodij, med katerimi je vse več mladih glasbenikov, ki trdo in vztrajno delajo. In to je obet, da se bo naše zborovstvo še dalje razvijalo.

VLADO GOLOB

Glasbeni odbor zveze kulturnih organizacij Slovenije

RAZPISUJE

v želji po obogatitvi slovenske zborovske literature natečaj za odkup novih zborovskih skladb.

V poštev prihajajo še neobjavljena zborovska dela za vse sestave: mladinski, ženski, moški in mešani zbor.

Skladbe naj bodo napisane na sodobno besedilo. Najbolj uspele bodo objavljene v reviji „NAŠI ZBORI“ in „GRLICA“.

Oblika in dolžina skladbe nista omejeni.

Skladbe pošljite na naslov: Glasbeni odbor, ZKOS, odkup zborovskih skladb, Ljubljana, Dalmatinova 4 do 15. oktobra 1978.

POJOČA MLADINA, V CELJE!

Na mednarodnem srečanju pojoče mladine v okviru MLADINSKEGA PEVSKEGA FESTIVALA V CELJU se zbirajo mladi pevci iz vseh republik in pokrajin Jugoslavije ter iz vsega sveta:

da bi skupaj peli in se primerjali; da bi se s pesmijo spoznali in sporazumeli; da bi ustvarili trdno vez med pevci vsega sveta in trajno prijateljstvo mladih.

XIII. MLADINSKI PEVSKI FESTIVAL, ki bo od 30. maja do 3. junija 1979, bo obsegal:

1. zvezno tekmovanje jugoslovanskih mladinskih (A), deklinskih (B) in mešanih mladinskih zborov (C) iz vseh republik in pokrajin;
2. mednarodno tekmovanje mladinskih zborov iz vsega sveta (A,B,C);
3. mednarodno srečanje pojoče mladine s koncertom množičnega zbora in zaključnim rajanjem;

4. mednarodno posvetovanje zborovodij in glasbenih pedagogov;

5. mednarodno razstavo glasbene literature, učbenikov in priločnikov za glasbeni pouk;

6. mednarodne koncerte vseh gostujočih zborov po Sloveniji in Jugoslaviji.

VABIMO MLADINSKE ZBORE, ZBOROVODJE IN GLASBENE PEDAGOGE, DA SE ZAČNO ŽE SEDAJ PRIPRAVLJATI NA SODELOVANJE.

Predhodne prijave bo treba poslati do 1. XII. 78, dokončne pa do 1. II. 1979.

Zveznega tekmovanja jugoslovanskih mladinskih zborov se bodo udeležili tisti zbori, ki jih bodo izbrale republiške revije v letu 1978. Slovenski zbori bodo izbrani na republiški reviji mladinskih zborov v Zagorju ob Savi 26. – 28. V. 1978.

Posebej opozarjamo na mednarodno srečanje pojoče mladine 3.

VI., na katerem bo lahko sodeloval vsak dober slovenski mladinski zbor, če se je voljan naučiti skupne pesmi, ki jih bodo peli združeni zbori. V tem množičnem zboru bodo peli tudi vsi sodelujoči inozemski zbori. Zbori, ki žele sodelovati na tej veličastni mednarodni mladinski manifestaciji, naj se prijavijo do 15. 9. 1978 in naroče tudi zvezek množičnih pesmi.

Pomembne prireditve Mladinskega pevskega festivala so mednarodni koncerti inozemskih zborov po Sloveniji, na katerih sodelujejo tudi domači mladinski zbori. Ob zadnjem festivalu je bilo 28 takih koncertov po Sloveniji. Povsod so bile prisrčne manifestacije prijateljstva in povezanosti pojoče mladine vsega sveta. Kraji, ki bi bili voljni organizirati tak mednarodni koncert, naj to sporoče Mladinskemu pevskemu festivalu v Celju.

JURČE VREŽE

PRVA NAGRADA NI KAR TAKO

Vlak, ki je 3. maja zvečer pripeljal iz belgijske strani na ljubljansko železniško postajo, ni vozil samo običajnih potnikov. Iz papirnatih brisač narejeni transparenti na oknih so najavljali mladinski pevski zbor osnovne šole Trnovo iz Ljubljane in — prvo nagrado z mednarodne revije v Neerpeltu.

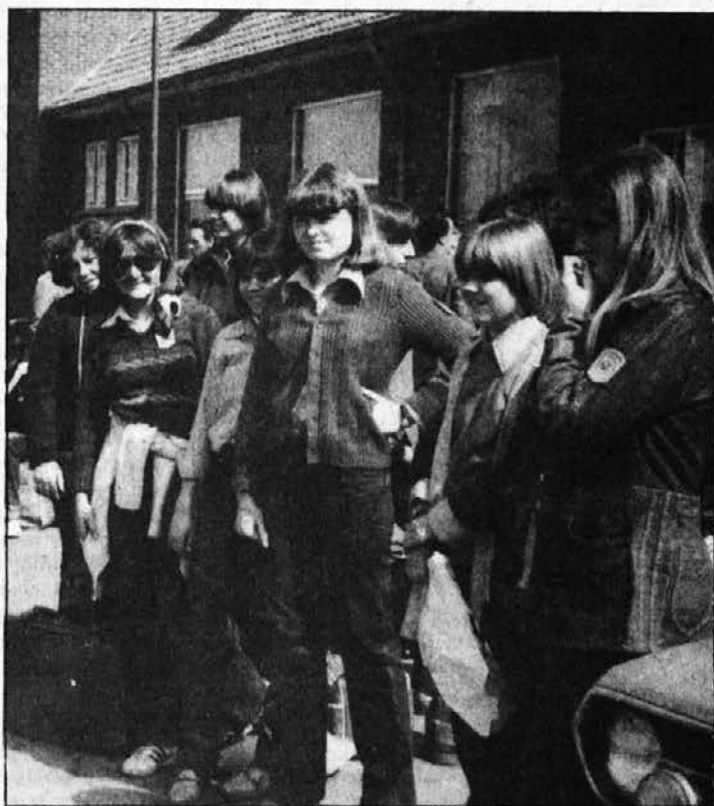
Zbor, ki je z dirigentko Majdo Hauptman že neštokrat dokazal svoje sposobnosti, je udeležbo na reviji v belgijskem mestecu Neerpeltu predlagal Mladinski pevski festival Celje. Po posvetovanjih s starši in šolo in po preučitvi možnosti za finančno pomoč so se Trnovčani prijavili na revijo, v kateri so zbori razporejeni v kategorije na osnovi programa, ki ga študirajo. Šole so torej poslali note in dodelili so jih v najvišjo, D kategorijo.

Revija v Neerpeltu je trajala od 30. aprila do 2. maja. Naši pevci so bili na vrsti že takoj prvi dan popoldne, takoj zvečer pa so že izvedeli za svojo uvrstitev. Koliko glasov so natančno prejeli za svoje petje, jim vodstvo revije še ni sporočilo, vendar je zanje zaenkrat kar dovolj vzpodbudno že dejstvo, da so se povzpeli do prve nagrade. Tako kot pogosto tudi na naših revijah tudi v Neerpeltu prejme prvo nagrado tisti, ki uspe zbrati predpisane točke za to raven.

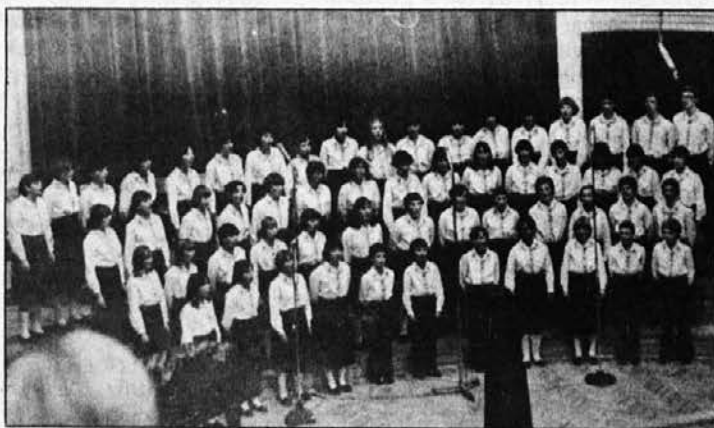
Devetdeset zborov se je udeležilo pevskega srečanja na flamski ravnini. Tekmovali so na štirih mestih istočasno, glede na razporeditev v kategorijo. Trnovčani so svoje znanje pokazali v veliki športni dvorani, kjer so na večer po tekmovanju tudi peli na gala koncertu s samo petimi nastopajočimi zbori.

Revija je zbrala približno 3500 pevcov, torej je Neerpelt kar mrgolel od otrok, pa tudi malo starejših, saj tekmovanje starostno ni omejeno. Neerpelt je bojda po svoji gostoljubnosti in prisrčnosti ljudi kot nalašč za takšno prireditev, ki ji prebivalci dajo posebej svečan pečat. Vsak dan je bila namreč organizirana povorka skozi mesto, v katero so se uvrstili vsi nastopajoči zbori, označeni s panoji in zastavami. Trnovčani so predstavljali ne le Slovenijo, pač pa so bili tudi edini jugoslovanski udeleženci revije. Tako so tudi v dvorani ob prihodu na oder in ob razglasitvi rezultatov doživljali glasno pozdravljanje občinstva: Jugoslavija, Jugoslavija!

Veliko časa za seznanjanje z drugimi zbori ni bilo — vsak se je upeval v svojem prostoru, spali in jedli so v okolici Neerpelta, tako da so si večidel lahko le zaželeli srečo, ko so prihajali in odhajali z odra. Vendar bodo pevci še dolgo ohranili v spominu čudovito doživetje, ko so vsi udeleženci pred začetkom revije v veliki športni dvorani skupno zapeli

Potovanje v Belgijo

Mladinski pevski zbor osnovne šole Trnovo na koncertu v Slovenski filharmoniji

Beethovno Odo radosti. Iz zvočnikov je prihajala orkestrska spremljava, pevci pa so se oglasili v različnih jezikih, kar pa ni niti najmanj omejevalo občutka medsebojne povezanosti in prijateljstva. Ko so se pevci prijeli za roke, so pokazali, kako preprosto lahko glasba poruši meje med narodi in državami.

Posebej so se Trnovčani seznanili le z zborom v Herk-de-Stadu, katerega gostje so bili dan po tekmovanju. Zagnani flamski pevci so Ljubljančane povabili na domove, jim razkazali pokrajino, zvečer pa so vsi skupaj zapeli na koncertu.

Trnovčani pravijo, da jim bosta najbolj ostala v spominu topel sprejem in gostoljubnost. Z vrstniki iz Herk-de-Stada si bodo redno dopisovali.

Zbor osnovne šole Trnovo je prepričljivo dokazal, kako umestna je bila družbena podpora, ki jim je omogočila udeležbo na tekmovanju. Razen kulturnih skupnosti Ljubljane in Slovenije ima veliko zaslugo tudi skupščina občine Vič-Rudnik, ki je zboru prvič pomagala do enotnih krojev. Obleči 60 pevcov od glave do pete pa ni majhna zadeva, kajne?

METKA ZUPANČIČ

Sobota, 29. april 1978

ZSMS v Novi Gorici je v atriju hotela Argonavti organizirala celodnevni koncert slovenskih rock skupin pretežno iz Primorske. Pokazal je, da se na našem rock odru ne dogaja nič vznemirljivega.

M. B.

Četrtek, 18. maja 1978

V zagrebški dvorani Vatroslav Lisinski je gostoval simfonični orkester BBC iz Londona, vodil ga je francoski dirigent, čelist in skladatelj Pierre Boulez. V programu, ki je obsegal dve deli iz začetka našega stoletja, Schoenbergovo „Ožarjeno noč“ in Ravelovo baletno glasbo „Dafnis in Hloe“, smo lahko uživali v izrednem muziciranju imenitnega orkestra, ki ga odlikuje predvsem godalni zvok. Dan pred tem je isti orkester pod taktirko dirigenta Charlesa Mackerras v Mariboru izvedel skladbo sodobnega angleškega avtorja „Aurora“, Berliozovo „Smrt Kleopatre“ s sopranistko Felicity Palmer, ter 1. simfonijo Gustava Mahlerja. Nabito polno Unionsko dvorano so gostje navdušili. Žal v Ljubljani nismo imeli priložnosti sprejeti angleške glasbenike, zato pa so se v dvoranah v Mariboru in Zagrebu srečali mnogi ljubljanski ljubitelji dobre glasbe.

K. S.

Petek, 19. maja 1978

Orkester Slovenske filharmonije je tokrat vodila dirigentka, gostja iz Sovjetske zveze. Veronika Dudarova je že osemnajst let šef dirigent Moskovskega državnega orkestra in ob srečanju z našimi glasbeniki je pokazala vso svojo avtoriteto in znanje. Dve veliki romantični deli iz njene domovine — Skrjabinova druga simfonija in Čajkovskega šesta simfonija — sta zazveneli polno in čisto, tempi so bili ostri in precizni, orkester je pokazal vse svoje kvalitete.

K. S.

GIOACCHINO ROSSINI (1792-1868)

Gioacchino Rossini se je rodil 29. februarja 1792 v mestecu Pesaro na italijanski strani Jadrana. Oče hornist in mati pevka sta služila kruh v potujočih gledaliških in opernih družinah, tako da je bilo malemu Gioacchinu sprva usojeno nezanesljivo nomadsko življenje od enega do drugega mesta, od enega do drugega opernega odra, a s tem tudi že zgodnji stik z glasbeno umetnostjo. Kmalu se je moral pridružiti očetu in materi: z desetimi leti je pomagal očetu kot drugi hornist v njegovem orkestru, pravijo pa tudi, da je že sedel za čembalo in vodil orkester. Tudi pel je na odru in v cerkvi. Starši so opazili sinovo veliko nadarjenost za glasbo in ga dvanajstletnega poslali v Bologno, ki je slovela kot pomembno severnoitalijansko glasbeno središče.

Sprva se je tu učil petja in igranja na klavir, leta 1806 pa so ga vpisali na znameniti bolonjski glasbeni konservatorij, kjer se je spoprijel s kontrapunktom in veščinami kompozicije. Po pravici povedano, njegov profesor kontrapunkta in kompozicije, frančiškanski menih Stanislao Mattei (pri njem se je med drugimi bolj znanimi komponisti učil tudi Gaetano Donizetti), ga ni kdovekaj zanimal, in Rossini se ni nikoli prav naučil strogih pravil kontrapunktične umetnosti. Mnogo bolj so ga privlačili slavni skladatelji njegove dobe: operna umetnost Domenica Cimarose, avtorja uspešnice „Tajni zakon“, in Giovannija Paisiella, začutil je moč Haydnovih simfonij in njegove komorne glasbe, posebej pa se je navdušil nad Mozartom. Na zunaj lahkotna, a v resnici bogata in kompozicijsko izbrušena Mozartova glasba je na Rossinija napravila močan vtis, ki se razkriva tudi v skladateljevih zgodnejših operah; Rossinijeva naklonjenost do dunajske klasike je bila njegovim sodrugom v Bologni znana, zato so mu dali celo vzdevek „il tedesco“ („Nemec“).

Narava skladatelju ni dala, da bi zaključil konservatorijske študije. Leta 1810, ko je izpolnil osemnajst let, je zapustil bolonjski konservatorij v želji, da bi se čimprej posvetil samostojnemu ustvarjanju za operni oder. Prav tu je Rossini videl pot za uveljavitev svoje muzikalne nadarjenosti in možnost, da se povzpne do pravega življenjskega in gmotnega uspeha.

Zahvaljujoč se dobrim prijateljskim zvezam in naklonjenosti nekaterih mecenov je jeseni leta 1810 na odru opernega gledališča San Mose v Benetkah občinstvu predstavil svoje prvo operno delo, neko glasbeno komedijo v enem dejanju, ki mu je prinesla prvo javno priznanje. Žnja italijanskega občinstva po novih operah, po novih melodijah in arijah je tudi mlademu Rossiniju omogočila, da

je v kratkem času napisal in postavil na oder več oper, največ v Benetkah, pa tudi v Bologni, v Milanu in celo v Rimu; v dveh letih (1811–1813) jih je bilo kar sedem. Posluš za – največkrat res skromne – zahteve občinstva po prijetni glasbi in ne preveč zapletenem dramskem dogajanju in lahkoti ustvarjanja sta skladatelju omogočila nekaj let dela brez gmotnih skrbi. Leta 1813 pa sta bili v Benetkah krščeni tudi že Rossinijevi operi „Tancredi“ in „Italijanka v Alžiru“, ki sta napovedali, da se skladatelj vzpenja v vrh italijanske operne tvornosti: prva je odličen zgled resne, druga komične opere. Čeprav se je mož držal splošnih okvirov, ki sta jih od opere zahtevala doba in njeno občinstvo – teh pravzaprav ni nikoli presegel –, je bil le prevelik umetnik, da bi se oklepal tradicionalnih, šolskih, neživljenjskih pravil. V glasbo je vpeljal novega izraza, na oder novega realizma in s tem poživil tedaj že plehke in prazne osnove italijanske opere.

Do leta 1815 je Rossini ustvarjal pretežno za operna gledališča v Benetkah in v Milanu, leta 1815 pa se je z nekim opernim direktorjem zavezal, da bo osem let pisal opere za Rim in Neapelj. Že kmalu je izpod njegovega peresa vzniknila tista mojstrovina, po kateri še dandanes skladatelja najbolj poznamo. To je bila opera „Seviljski brivec“. Nastala je leta 1816, izvedena pa je bila pod prvotnim naslovom „Almaviva ali Odvečna previdnost“ v gledališču Argentina v Rimu.

Zanimivo je, da je opera ob krstni izvedbi doživela neuspeh. Del občinstva je bil do nje že vnaprej odklonilno razpoložen, saj se je v njej Rossini lotil besedila, ki ga je bil pred več kot tridesetimi leti uglasbil Giovanni Paisiello, ki ga je operni svet skoraj po božje častil. V operi so videli drzen izziv mladega skladatelja staremu in spoštovanemu mojstru. Tudi na sami predstavi se je zgodilo precej nerodnosti, na katere je občinstvo odgovarjalo z vpitjem in živžganjem. Grof Almaviva ni mogel v svoji podoknici v prvem dejanju uglasiti kitare, Don Basilio se je pri svojem prvem nastopu spotaknil in le malo je manjkalo, da si ni zlomil tilnika. Proti koncu drugega dejanja je nepovabljena mačka stekla prek odra in živžganje občinstva se je spremenilo v množično mijavkanje. Predstava se je sklenila s splošnim polomom. Naslednji večer se Rossini ni upal voditi predstave in je ostal doma. Toliko večje pa je bilo njegovo presenečenje, ko ga je po končani predstavi pod okni pozdravila navdušena množica: opera je končno doživela uspeh. Tedaj je „Seviljski brivec“ z zdravo in življenjsko komiko scenskega dogajanja in s svežo, izredno domiselno glasbo zavladal po evropskih

opernih odrih. Ljubljanski ljubitelji opere so to mojstrovino spoznali že leta 1820, komaj štiri leta po krstni izvedbi.

Leta 1822 se je Rossini prvič resno podal na pot. Z neko operno družino in ženo Isabello Colbran, odlično pevko in izvajalko ženskih likov, je obiskal Dunaj. Uspeh obiska je bil zelo velik; menda se je o „Seviljskem brivcu“ izjemno pohvalno izrazil celo Beethoven. Naslednje leto je v Benetkah predstavil svojo novo opero, „Semiramide“, ki je razvzajeno beneško občinstvo presenetila z nenavadnimi zvoki – in ga pustila hladnega. Zanj je bila preprosto preveč „nemška“. Leta 1824 ga je londonska italijanska operna kompanija poklicala v angleško prestolnico. Uspeh mu je prinesel tudi bajeslovno vsoto 180.000 frankov. Ko se je prek Pariza vračal v domovino, ga je v francoskem glavnem mestu čakalo povabilo, naj sprejme mesto direktorja italijanskega opernega gledališča. Kmalu zatem je postal „prvi kraljevi skladatelj“ in „glavni nadzornik petja v Franciji“.

Rossinija Italija več kot deset let ni videla. Hladen sprejem opere „Semiramide“ v Benetkah mu je razkril, da italijanski operi ni imel več kaj dati. Zahteve italijanskega občinstva po ustaljenih, konvencionalnih oblikah operne umetnosti so se mu pokazale kot jalov jarem njegovi umetniški moči. Posvetil se je veliki francoski operi. Leta 1829 je v Parizu dal krstiti svojo drugo mojstrovino, opero „Viljem Tell“, za katero je segel po znani bajki o švicarskem ljudskem junaku, kakor jo je v gledališki obliki podal znameniti nemški dramatik Friedrich Schiller. To je bilo pravo herojsko delo, polno neslutentih romantičnih razsežnosti, ki je skladatelja na zunaj nepričakovano povežalo s slavno Webrovo opero „Čarostrelec“ (1821).

Težko bi rekli, da je Rossini z „Viljemom Tellom“ v Parizu doživel nedeljeno priznanje ali celo navdušenje francoskih ljubiteljev operne umetnosti; zanje je bila nekoliko predolga in pretežka. Vendar se je občinstvo zavedalo visoke vrednosti te opere, in kljub temu, da ni vzbujala tistega neposrednega stika z gledalci in poslušalci kot dobro desetletje pred tem njegov „Seviljski brivec“, je opera že leto po krstni izvedbi obšla vse največje operne odre Evrope. Po „Viljemu Tellu“ pa se je v skladateljevem življenju zgodilo nekaj nepričakovanega: odložil je skladateljsko pero. Tu in tam je napisal še kakšno priložnostno klavirsko ali vokalno skladbo, ustvaril dve pomembnejši cerkveni vokalni deli, opere pa se ni lotil več. Zakaj je to storil, ne vemo prav natančno. Dohodki od že napisanih oper so bili sicer že tako ogromni, da so mu omo-

gočili več kot brezskrbno življenje vse do smrti, in po zadnji operi so mu bila namenjena še štiri desetletja življenja. A zdi se, da je začutil v pariških junakih opere, med katerimi je bil tudi Gioacomo Meyerbeer (zlasti je zaslovel leta 1831 z delom „Robert – Hudič“), prevelike tekmece. Najbrž mu je bila ljubša vloga „utrujenega junaka“ kot pa negotovo spopadanje na zahtevnem pariškem prizorišču. Tako je le ostal Rossini – prvi in zadnji.

Za življenja je bil Rossini med največjimi skladatelji Evrope. Celotni slavni pisatelj Henri Beyle – Stendhal je leta 1824, ko mu je bilo komaj dvaintrideset let in ko se še ni proslavil z „Viljemom Tellom“, o njem napisal in izdal biografijo. Med leti 1836 in 1853, ko je Evropa po francoski meščanski revoluciji (1830) doživljala težke krize, je Rossini živel v Italiji. Tu je tudi dokončno izobilkaval kantato „Stabat mater“ (1842), ki je že takrat veljala za delo, nič manj privlačno do „Seviljskega brivca“ ali „Viljema Tella“. Leta 1853 se je za vedno naselil v Parizu. Njegova hiša je postala shajališče pariških umetnikov in glasbenikov, sam pa se je iz borca za uspehe na opernih odrih prelevil v znamenitega, a tudi prijetnega in duhovitega sogovornika na pariških družabnih prireditvah. Evropski razumniški svet ga je visoko cenil: četudi je cena italijanske opere spričo razvoja glasbe v dunajski klasiki in v nemški ter francoski romantiki nezadržno padala, so Rossiniju priznavali izjemen položaj v tej nagibajoči se barki. Celotni Richard Wagner mu je leta 1860, ko sta se za dalj časa srečala v Parizu, izrekel vse spoštovanje, pa tudi Rossini je pri tem pokazal vso naklonjenost za mladega opernega reformatorja, dokazujoč vso svojo širino za sprejemanje resničnih glasbenih vrednot.

Umrl je 13. novembra 1868 v Passyju pri Parizu.

JANEZ HOEFLER

1. Rossini v mlajših letih

2. Prizor z ene prvih predstav Rossinijeve opere „Seviljski brivec“

3. Gioachino Rossini v zrelih letih

4. Predstava „Seviljskega brivca“ v ljubljanski operni hiši leta 1953 – Figaro – pokojni baritonist France Langus in grof Almaviva – pokojni tenorist Janez Lipušček

JAZZ

OBISK V ZAGREBŠKEM LAPIDARIJU

Prvomajske počitnice so ponudile nekaj prostih uric za raziskovanje naše domovine. Reke prostega časa željnih delovnih ljudi so napolnile obmorska letovišča, kočje in počitniške hišice. Vsakdo je užival po svoje. Nemirni duh me je pripeljal v glavno mesto sosednje republike, Zagreb. Vabile so umetnostne galerije, gledališča, stare arhitekture, knjigarne z množico knjižnega bogastva. Vse to sem si prihranila za naslednji izlet. S posebnim namenom sem obiskala stari del mesta: Grič in Kaptol.

Zvečer so me zvoki glasbe zvalili v prostor, pravljen za jazz klub ali diskoteko. Lapidarij, tako ga imenujejo, združuje pod svojo streho vse to. Vodi ga center za klturne dejavnosti zagrebške zveze socialistične mladine; tako se v stari, prijetno domači, obokani kleti zabavajo mlajši ob plesu, naslednji dan se najbolj radovedni pogovarjajo s pisatelji, pesniki, gledališkimi igralci.

Glasba je najvažnejši sestavni del Lapidarijevega življenja. Najaktivnejša je skupina vibrafonista Boška Petrovića B. P. Convention, ki v kleti redno nastopa; običajno z domačimi glasbeniki igra kakšen znan jazzist. Tokrat je blestel saksofonist Sal Nistico. Z občutenim

Skupina Boška Petrovića v Lapidariju

zvokom tenorskega glasbila je prepirčal poslušalce v počasnih baladah in živahnih skladbah. Redni gost v Lapidariju je Art Farmer in mnogi Boškovi prijatelji. Zagrebško glasbeno življenje je kar živahno, številni nastopajoči glasbeniki so med oboki ustvarili nepozabne večere, pravo vzdušje za zahtevnejšo jazz glasbo in že vzgojene poslušalce.

Odhajala sem zadovoljna in zavidala Zagrebčanom nekaj ur dobre glasbe, ki ji lahko prisluhnejo

vsak teden. Ali bi bilo nemogoče organizirati kaj podobnega v Ljubljani? Tudi naše glavno mesto premore kak prostor, množico študentov in sposobnih glasbenikov. Še vedno je razlika med poslušanjem žive glasbe in najbolj brezhibne reprodukcije s HFI aparatur!

Če stanujejo v Zagrebu vaše tete, strici, prijatelji, jih prosite, naj vas povabijo v Lapidarij, ne bo vam žal.

URŠKA ČOP

FOTO: MILIVOJ ŠOLJAN

PROGRAM FESTIVALA JAZZA V KRIŽANKAH

SREDA, 14. junija: BEOGRADSKI JAZZ KVINTET, SONČNA POT (Ljubljana), LEB I SOL (Skopje), TORANJ 77 (Zagreb) in OM (Swiss electric freejazz) + DOM UM ROMAO (Brazilija)

ČETRTEK, 15. junija: BIGBAND RTV BEOGRAD, mednarodna skupina VIBRAPHON SUMMIT 78 in DEWEY REDMAN QUARTET iz ZDA

PETEK, 16. junija: BIGBAND RTV ZAGREB, GIORGI VUKAN - BELA LAKATOS TRIO z Madžarske, mednarodni kvartet TONETA JANŠE, WOODY SHAW QUINTET iz ZDA

SOBOTA, 17. junija: BIGBAND RTV LJUBLJANA, HELEN HUMES iz ZDA, BUD FREEMAN QUARTET iz ZDA in BERYL BRYDEN and ROD MASON JAZZBAND iz Velike Britanije

NEDELJA, 18. junija: ALAN SKIDMORE - GERD DUDEK QUARTET + AACK VAN ROYEN and STRINGS (mednarodni ansambel), kvartet ANDREJA ARNOLA iz Jugoslavije, GIORGIO GASLINI QUINTET iz Italije in RED GARLAND TRIO + JOHNNY GRIFFIN iz ZDA.

PREVOD

JAZZ IN PEDAGOGIKA

NADALJEVANJE
IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Glasbene šole naj prevzamejo, češar osnovne ne morejo. V Nemčiji vsebuje učni načrt od lani tudi jazz. Prej je bil jazz tudi na glasbenih šolah prepuščen posameznim učiteljem instrumentov, npr. dvanajstletni klarinetist je lahko po nekaj mesecih tovrstnega pouka improviziral dokaj dober, živahen blues (vrsta glasbe, glasbeni stil). Sedaj, po nekaj letih zmore zahtevnejše skladbe, če ga jazz globlje zanima. Tako so mnogi jazz glasbeniki zaposleni na glasbenih šolah tudi zaradi denarja.

Študij jazzja je v nemško govorečem prostoru mogoč (najbliže Sloveniji) na Jazz inštitutu visoke šole za glasbo in likovno umetnost v Gradcu. V informacijo lahko dodamo: na Jazz inštitutu predavata trolentač, dirigent Edvard Holntaner iz Maribora in skladatelj Janez Gregorc iz Ljubljane. Vedno bolj so iskani sposobni glasbeni učitelji, ki zaupajo osnovnim potezam in načrtom jazzja. Sreča je, če se bodoči glasbeni pedagogi med študijem morejo in želijo izdatno ukvarjati z jazzom. Zamujeno pridobijo v intenzivnih tečajih, seminarjih in predavanjih, ki jih organizirajo mnoge jazzovske šole.

POMOČ PREKO MEDIJEV (RADIO, TV, FILM)

Potrebno bi bilo veliko več didaktično pripravljene materiala (učbenikov, delovnih in notnih zvezkov); glasbene oddaje in plošče naj bodo le v skrajnih primerih edini vir informacij. Jazz se zaradi svoje sestavljenosti ne more omejevati v toge okvire, lahko pa premislimo in prevzamemo enega izmed mnogih avdio-vizualnih medijev, s tem znanstveno in didaktično utemeljimo programirani pouk.

Od 1975 obstaja v Nemčiji oddaja „SWING MOBIL“ - jazz glasba za otroke. Zasnovana je kot zabavna, otrokom daje navodila, kako naj primerno poslušajo, vzpodbuja jih k ustvarjalnosti (sami igrajo). Učitelj lahko vedno znova ugotavlja, da dobijo otroci veliko informacij o glasbi iz televizijskih oddaj, vendar je za šolarja doživetje, če mu glasbenik s potrebno razlago približa jazz glasbo v živo, če skladbo zaigra v razredu. OTROCI IN FREE JAZZ (svobodni jazz, vrsta jazzovske glasbe s popolno svobodo v improvizaciji)

Najprej je to glasbeno dogajanje služilo za zdravljenje: otroci so na

instrumentih izražali svojo agresivnost, jezo, nato jih je bilo zelo težko motivirati za obzirno skupinsko improvizacijo oz. muziciranje. Moderna pedagogika drugače uči, kako se improvizira. Izhaja iz konkretnih akustičnih izkušenj iz okolja: otroci analizirajo, posnemajo vsakdanji hrup, pridobljene izkušnje kreativno razvijajo. Vedno znova se kaže, da so otroci sprejemljivi za sodobni (avantgardni) jazz in druge glasbene zvrsti, niso še obremenjeni s tonalnostjo (vsaka skladba v eni ali več lestvicah) in zato je tudi nimajo za edini možni glasbeni sistem.

BO JAZZ OSVOJIL ŠIRŠE OBČINSTVO

V zadnjem času se novi jazz trudi, da bi se rešil žalostne vloge glasbe manjšine in intelektualcev. Pri poslušalcih spodbudi miselne procese in povzroči globlje občutenje, znatno vpliva na človekov značaj in družbene odnose. Njegove ideje (svoboda, kreativnost...) naj se zato uvedejo v glasbeni pouk. Učencem je potreben, da spoznajo in kritično razvrstijo družbene in

FESTIVAL V MOERSU

Vsako leto v maju, tokrat že sedmič, se v severnonemškem Moersu zberejo prav vsi glasbeniki sodobne kreativne scene. Na binokostni vikend radovedni in vzorno urejeni meščani ogledujejo dolgola-se ljubitelje glasbe, ki posedajo, ležijo na travi, poslušajo glasbo in so za „normalne“ ljudi očitno zelo zanimivi. Nekaj let je mesto živele za festival v grajskem dvorišču, kmalu pa je postal prostor v gradu veliko pretesen in meščani so z velikim razumevanjem prepustili glasbenim navdušencem veliko trato v mestnem parku; večdnevni glasbeni shod je prerasel lokalne meje. Tisti, ki odločajo o denarju za kulturo, so velikodušno (številka se vzpenja v stotisoče mark) segli v žepe, postavili oder in vse potrebno za udobje vseh, ki priromajo tudi več sto kilometrov daleč. Mesto skrbi za turiste z množico reklamnih prospektov, vsemi mogočimi objekti za rekreacijo, gledališčem, tudi jazz klubom z živo glasbo. Prav ta je eden temeljnih kamnov vsakoletnega glasbenega srečanja. Tako pomembni mednarodni, zdaj že svetovno priznani najbolj avantgardni festival, je vzbudil še več živahnosti v jazzovskem življenju mesta Moers: nekaj domačih jazz skupin, celo big band, nastopa v avli gimnazije Adolfinum ali v jazz klubu Roehre, na visoki šoli prirejajo redne tečaje za jazzovsko glasbo.

Dokaj žalostno vreme je spremljalo štiri z glasbo nasičene dneve in le redkim glasbenikom je naklonilo nekaj spomladansko toplejšega zraka. Odgovorni za program so tudi letos poskrbeli za enoten festivalski koncept, množica tiskanih plakatov in obvestil nas je povsod

V skupini The art ensemble of-Chicago soustvarja bobnar Don Moye

seznanjala, kaj se bo dogajalo na sončno oranžnem prekritem odru.

Jedro letošnjega festivala so sestavljale manjše, dokaj stalno nastopajoče skupine, veliko manj je bilo eksperimentalno sodelujočih duetov, večjih zasedb trobicev oz. saksofonistov, ki so bili presenečenje lanskega glasbenega srečanja v Moersu. Prav običaj je že (kaj takega vsako leto pričakujejo kritiki in poslušalci), da jazzovski shod odkrije kakšno novo zvezdo, da zablesti nekaj v Evropi še nepoznanih skupin. Že več let tako preseneča Anthony Braxton: sam, v duetu (dve leti tega je predstavil danes že pomembnega samostojnega pozavnista Georga Lewisa — blestel je tudi tokrat v različnih zasedbah), večji zasedbi, kot glas-

benik ali skladatelj. Evropsko glasbeno sceno je tokrat predstavljalo več skupin, ki so nastopale razdeljene med vodilne zasedbe temnopoltih glasbenikov. Na odru tudi tokrat nismo srečali Skandinavcev in vzhodnjakov, improvizirali pa so zahodnonemški glasbeniki in Italijani. Z Nizozemske so priigrali Willem Breuker Kollektief, trio Manus, med drugimi skupinami sta nastopila Evropski jazz kvartet in italijanski Precarious Orchestra, ki ga vodi Guido Mazzon. Angleški novo zveneči jazz je predstavil izkušeni trobentač Kenny Wheeler s kvartetom. Nekaj skupin so pripeljali tudi gostitelji Zahodni Nemci, verjetno pa je največ pozornosti vzbudil sekstet Petra Broetzmana, v katerem so igrali tudi angleški kitarist Derek Bailey,

nizozemski duet Misha Mengelberg—Han Bennink. Njihovo neposredno muziciranje nas je spodbudilo k razmišljanju, kam vodi sodobna evropska kreativna glasba. Je njena prihodnost v popolnoma svobodni improvizaciji?

Med temnopoltimi glasbeniki lahko naštejemo nekaj imen, ki po kvaliteti predstavljajo sam vrh sodobne svetovne jazzovske scene: največje presenečenje festivala Creative Music Orchestra — dirigiral je Anthony Braxton, ki je predstavil tudi svoj novi kvartet, novi trio violinista Leroya Jenkinsa, Cecil Taylor sekstet, The Art Ensemble of Chicago, bobnar Art Blakey s svojimi Jazz Messengers. Prava zbirka zvenceh imen še ni zaključena: štiri skupine, vsaka zase nov glasbeni dogodek, drugačen koncept, so predstavile že znane glasbenike, med njimi tudi tudi tiste, ki so prvič zaigrali na evropskem odru. Prvi je presenetil kvartet Phillipa Wilsona, nekdanji bobnarja pri The Art Ensemble of Chicago, za njimi so se predstavili glasbeniki, združeni v Human Arts Ensemble, ki jih povezuje dolgoletno skupno delo v BAG (glasbenem kolektivu Black Artist Group oz. Skupini temnopoltih umetnikov) iz St. Louisa, (podobno kot v Chicagu AACM). Human Arts Ensemble vodi bobnar Charles Bobo Shaw, v Moersu se je posebno izkazal odlični pozavnist Joseph Bowie. V ponedeljkom dopoldnevu so improvizirali v triu Leo Smith, trobenta, za konec festivala pa so zaigrali še kvintet Freda Andersona in trobentač Lester Bowie v novem sekstetu.

URŠKA ČOP

glasbene vrednote te zvrsti umetnosti.

Kdor ni že v rani otroški dobi dobil dovolj spodbude za ustvarjalnost in samostojnost, se verjetno pozneje ne da več prevzgojiti.

NEKAJ MISLI K PREVODU

Prevod teksta Jazz in pedagogika bi lahko izzvenel in prazno; morda ga bo prebralo nekaj učiteljev glasbenega pouka, ali nekaj učencev, ki so kje slučajno srečali besedo jazz. Zato sem se odločila, da strnem nekaj misli, ki se dotikajo teksta in glasbenega študija, vzgoje, osveščeniosti in ne nazadnje pripravljenosti tistih radovednih učiteljev, ki bi morda vnesli v pouk nekaj revolucionarno novega in spremenili že ustaljeni tok glasbene vzgoje.

Ugotovimo, da v slovenskem, tudi jugoslovanskem, glasbeno aktivnem

prostoru nikjer ni mogoče študirati jaza. Tako pedagogom in glasbenikom ostaja le osebno nagnjenje in zanimanje za plošče, literaturo in informacije o tej glasbeni zvrsti. Seveda najbolj vztrajni (sposobni) instrumentalisti odhajajo v tujino, na jazz univerzah in inštitutih si nakopičijo znanje in le redki ga vračajo domačim poslušalcem na koncertih in ob igranju v klubih, ki so za to glasbo najbolj primerni.

Če že ne šolsko—vzgojni sistem, pa je jazzu veliko bolj naklonjen vsaj čas. Glasba sama se trudi, da bi se znova približala ljudem, še vedno naj bi bil jazz glasba manjšine. Strokovnjaki so izdali veliko knjig, glasbeniki plošč, na radiu in televiziji spremljamo redne oddaje, TV serije, posnetke živih nastopov, vendar so to le skromne informacije o tako obširnem glasbenem dogajanju. Običajno so oddaje prepolne podatkov, pri katerih glasbi pa je vendar najvažnejše sprejemanje ob poslušanju. Bodoči glasbeni pedagogi na pedagoških in glasbenih akademijah (govorim o slovenskem prostoru) komajda dovolj spoznajo klasično glasbo, kaj šele popularno—pop, rock in jazz glasbo. Seveda je pravilno, da mladi spoznajo, kaj

se je glasbenega ustvarjalo v prejšnjih stoletjih, vendar danes že obstaja precej novih zvrsti, ki so še kako uporabne v šoli, ene bolj, druge manj. Upoštevali jih bomo šele, ko se bo spremenil sam pristop h glasbi.

Če govorimo o jazzu, mora biti osnova doživljanje in ustvarjanje glasbe, torej moramo že malčke glasbeno drugače vzgajati. Verjetno bomo poiskali tudi lepe melodije, le tako se bodo otroci že v rani mladosti naučili poslušati, kaj se zares dogaja okoli njih. Neverjetno kritični cicibani sprejemajo različne glasbene zvrsti, sposobni ocenijo njihovo kvaliteto, seveda brez abstraktnih definicij in trdno izoblikovanih vrednostnih kriterijev. Izražajo se spontano, likovno in glasbeno ustvarjalno, brez bremena norm in zahtev okolja. Danes še kako prehalo uporabljamo ta naravni dar.

Spet se vračam na že tolikokrat omenjene in zapisane ugotovitve: tudi glasbena vzgoja naj bi se temeljito spremenila že v vrtcih. Najprej bodo šole vzgojile množico sposobnih vzgojiteljev (ali so vzgojiteljice v vrtcih kos nalogam drugačne glasbene vzgoje?),

učiteljev, profesorjev, le kje so še tiste generacije mladih, ki bodo glasbo sposobne resnično sprejemati in razumeti? Nikakor ne smemo ob glasbenem vzgajanju prezreti pomena glasbenih šol. Sposobni učitelji bodo ob pouku s posamezniki zmogli in dosegli veliko več kot oni v osnovni šoli. Vedno znova se postavlja vprašanje, zakaj je sodelovanje med glasbenimi in osnovnimi šolami tako skromno. So to res vse naloge, ki jih bo rešila drugačna glasbena vzgoja? Ne, mnogo več jih je, skupen jim je en sam cilj: približati glasbo vsem, da bodo v njej našli še skrita bogastva.

V trgovinah se bohotijo različni elektroakustični aparati, mnogi jih kupujejo za domačo uporabo, šole pa so zadovoljne z ne preveč škrpajočim gramofonom, magnetofon je že pravo bogastvo. V času velikanskega napredka različnih medijev se veselimo, kaj vse bomo dosegli s pomočjo šolskega radia, televizije, radijskih šol na rednem programu; tiskarne plošč, kaset, knjig in filmov bodo izdale mnogo didaktično pripravljenega materiala, učitelji bodo le usmerjali vzgojni proces in pomagali, kjer se bo zataknilo. Kako bo to lepo!

URŠKA ČOP

POP

ROCK - JAZZ Z MORJA

Čas: sredo, 19. april ob 20.30.
Kraj: velika dvorana v Študentskem naselju. Izvajalec: Split kvintet; Milivoj Luša, kitara, Duško Krnjarič, električni klavir, synthesizer, Mladen Bavčić, saksofon, Mladen Duplančić, bas, Tom Martin, bobni in Vladimir Kragić, tolkala. Organizator: Forum. Kljub dobri propagandi — množici plakatov po vsej Ljubljani in obvestilom na radiu Študent — se je v dvorani zbralo komaj sto poslušalcev. Spet se je pokazalo, da neznani izvajalci stežka pritegnejo. Vredno jim je posvetiti nekaj besed. Presenečenje je bilo že to, da skupina prihaja iz Splita, od koder nismo nikoli slišali, da bi se sploh lahko kaj dogajalo. Pa vendar se. V svojih skladbah so Spličani dosegli poln zvok, čeprav niso povsod sodelovali vsi glasbeniki.

Tudi v priredbah skladb so našli dovolj zanimivih rešitev, predvsem v spremembah ritma in dinamike ter v solih posameznikov. K enakopravnemu sodelovanju vseh glasbenikov je precej pripomogla tudi njihova tehnična izenačenost, saj sta izstopala le saksofonist in bobnar. Glasbo bi lahko opredelili kot jazz, ki je ritmično blizu rocku, z veliko živahnih eksotičnih ritmov. Sploh je ritmična razgibanost, temperamentnost in sproščenost glavna odlika splitskega kvinteta. Edina zamera gre enostavnim in spevnim melodijam, iz katerih so izpeljali skladbe.

Po koncertu so bili glasbeniki začuden nad slabim obiskom, češ da so dvorane ob njihovih nastopih drugod vedno polne. No, miselnost Ljubljancov poznamo: splitski kvintet, ali, to bo gotovo spet kakšna brezvezna skupina. In karte so tako poceni. Ampak Dr. Feelgood ali Weather report, o, to je tisto!

MILUŠ BAŠIN

SLOVENSKI POP ODER

Slovenske rock skupine so v svojem glasbenem ustvarjanju, z nekaj redkimi izjemami, obstale v rocku iz začetka sedemdesetih let. Drugače je z glasbeniki-avtorji (godci, glasbenimi individualisti), katerih prisotnost se vedno bolj čuti in katerih je vedno več.

Ni treba zahtevati, da bo glasba nekaj novega, česar še ni bilo, vendar tudi v povsem znanem in poznanem okviru rocka naše skupine zmorejo zelo malo. Tu mislim predvsem na zgradbo skladb in priredb, ki so brez domišljije. So tudi izjeme (Buldožer) in tudi v drugih skupinah se najdejo skladbe, ki so izven že znanega. Redkokatera skupina ima pripravljen tudi koncertni program, poleg plesnega, ki je bistveni razlog, da skupina lahko obstaja. Zato seveda ni koncertov, ki so osnovna oblika predstavitev neke skupine. Drugače bi lahko katerakoli slovenska skupina napolnila dvorano s „svojo“ glasbo. V skupinah tudi ni posameznikov, ki bi jih lahko idejno usmerjali, manjka dovolj močnih osebnosti.

Dvorane za koncerte so. Najrazličnejše, tudi take so na razpolago, v katerih smo si pred dvema, tremi leti težko predstavljali rock skupine. Tudi organizatorji so pripravljeni prirediti koncerte ob seveda dovolj dobrem koncertnem programu. Izgovorov zaradi slabega ozvočenja ne more biti, čeprav je tudi res, da ga najboljše skupine, ki delujejo, nimajo (spet Buldožer).

Kaže se tudi problem, kako živeti samo od glasbe, ki jo hočeš igrati, ker obstoj svobodnega glasbenika še vedno ni vsaj zadovoljivo rešen. Kako priti do priznanja rocka, ki je vendar povsod prisoten v vsakdanjem življenju?

Zal slovenske skupine in posamezne izvajalce redko slišimo na radiu, kaj šele, da bi jih lahko gledali na televiziji. Posamezne oddaje, kot je Slovenski rock, le delno rešujejo ta problem. Čeprav posnetki so in tudi nekaj plošč že imamo, od katerih bi jih lahko nekaj brez sramu pokazali vsemu svetu. Zakaj ne predvajajo plošč in posnetka nekaterih izvajalcev? Naj jih naštejemo: Buldožer, na radiu Zagreb so reden gost, Predmestje, Marko Brecelj, njegova samostojna velika plošča, Bagnograd, Tomaž Pengov, ki ga je sicer tudi drugače bolj malo slišati, vendar ima tudi on veliko plošč, ki je izšla pred leti, a je še vedno sveža in aktualna... Malo bolje je s Tomažem Domielcem in Andrejem Šiferjem. Prva samosvoja glasba teh avtorjev je razlog, da jih moramo večkrat

slišati in videti. Pogoj za uspeh, npr. večja prodaja plošč, in popularnost pomeni pogostejše predvajanje. Brez tega ni koncertov, ni dovolj samozavesti glasbenikov, ni volje za nadaljnje ustvarjanje. Od igranja je ob teh pogojih nemoogoče živeti.

Še nekaj o izdajanju plošč. Ploščo lahko izda že vsak, skupina ali posameznik. Problem je seveda, s kakšno glasbo. S komercialno ni težav, prav tako se odpirajo možnosti za snemanje glasbe, za katero se ve, da ne bo prinesla zelo zadovoljivega denarnega rezultata. Gramofonske hiše nudijo ekonomsko propagando, objave v vseh medijih (časopisi, plakati...). Drugače je z glasbo, ob kateri so odgovorni v dvomu, če bodo z njo dovolj „zaslužili“. Dogaja se, da bi naklado plošče, prva je okoli tisoč izvodov ali nekaj čez, mogli pokupiti ljudje v občini Ljubljana-Center, ne pa cela Jugoslavija, če do tja sploh pride kakšen izvod. Napaka je v tem, da ni pravilne organiziranosti že v samem začetku, takrat, ko je plošča tik pred tem, da pride na tržišče. Tudi tu smo že nekaj korakov naprej. Za propagando plošče Aleksandra Mežka „Kje so tiste stezice“ in Andreja Šiferja „Moj žulj“ je Produkcija kaset in plošč pri RTV Ljubljana pripravila predstavitevni koncert.

Utopična rešitev bi bila, da se ustanovi center za tovrstno glasbo, v katerem bi bilo možno svobodno USTVARJATI brez omejitev, saj prenekateri posamezniki lahko delajo le tako. Možno bi bilo, da bi bili glasbeniki redno zaposleni, npr. v RTV Ljubljana ali kateri drugi kulturni organizaciji kot rock skupine ali posamezniki, ki delujejo samostojno.

Navsezadnje bi bilo treba sprejeti v učni program tudi pop glasbo. Vendar še o drugih zvokih (sodobna glasba, jazz) ni niti poskusov. Začeti bi bilo treba v osnovni šoli, nadaljevati v gimnazijah in še kje. Le tako bomo dobili pravilno usmerjene poslušalce, ki bodo znali poslušati in ločiti v zvokih seme od plevla. Zdej pa je ravno narobe in začaran krog se vrti naprej, ni možnosti, da bi se odprl navzven. Učni pripomočki so na voljo, knjige v številnih jezikih je treba samo prevesti, kar je najmanjši napor. Plošče s kvalitetno glasbo se dobijo pri nas, aparature za predvajanje so na vseh šolah.

Najtežje bi bilo odpreti miselnost nekaterih na stežaj. Miselnost o nekaterih zvokih (sodobna glasba, jazz, pop). Začarani krog nima zavor.

MILUŠ BAŠIN

BILL IZ ZDA

Čas: nedelja, 14. maj ob osmih zvečer. Kraj: Viteška dvorana v Križankah. Organizator: FORUM.

Čeprav Billa Crofuta iz ZDA ne poznamo, je že sam pojav na odru dal vedeti, da bomo imeli priložnost sodelovati in obenem poslušati izvrstno igranje banja in dvanajst strunske kitare ter glas Billa, ki je nezgrešljivo „folk“. Teško bi si ga bilo predstavljati v igranju drugačne glasbe, kot smo jo slišali.

Kmalu smo bili znotraj zvoka. Peli smo, ploskali, vmes je kdo zakričal, od navdušenja, seveda. In, ko je Bill pozabil besedilo, smo peli naprej. Kako je bil Bill začuden! In smo se peljali naprej, ne, plavalni smo. Potonili smo, bili smo srečni. Res, če kdo ni pel, je vsaj mrmral. Vmes kakšno preseenečenje: priredba klasične skladbe za banjo. Potonili smo. Stolov nismo čutili, tako blizu smo bili pokrajini, ki sprošča in povzroča, da pevec in glasbenik postanemo vsi. Dve uri smo bili povsem drugačni, kot smo v vsakdanjem življenju. Neka neznana toplina nas je povsem osvojila. Spoznali smo te, nalahko odkrili, Bill. Tebe in preveč neznanu glasbeno „folk“ Ameriko. Nismo priplavali do konca, še zdaj čutimo. Še, Irena, lahko noč. Pa ni bilo noči, čeprav je bila. Enajst zvečer. Mrmrli smo: Irena, lahko noč, dobrodošel Bill, dobrodošel, dobrodošel...

MILUŠ BAŠIN

FOTO: DŽUMHUR MIRZO

PRIMORSKA POJE/ RTV LJUBLJANA

Z oznako RTV - Ljubljana, LD 0437, Stereo-SOKOJ se je pojavila na tržišču dvojna plošča „Primorska poje“. Želi prikazati stanje amaterskega zborovskega petja ob deveti vseprimorski reviji, pot k novim kvaliteta in sodobnim stremljenjem.

To pot posnetki na ploščah le deloma zadovoljujejo. V prvi vrsti so dokumentacija izredno širokega razmaha pevskega amaterizma, v katerega se vključuje mlado in staro brez ozira na šolanost in izobrazbo. Manj se kaže napredek v izbiri sporeda in tehniki petja, kjer so razlike med posameznimi pevskega telesi občutne.

Značilnosti so še v tem, da spored obsega izključno zborovske skladbe primorskih skladateljev, da so mešani zbori hudo v manjšini in da se predstavljajo kar štiri moški okteti.

Posnetki in material tehnično niso brezhibni, zvok pa je dovolj plastičen. Gre za proizvod Jugotona - Zagreb. Za edicijo se je zavzelo „Združenje pevskega zborov Primorske“.

PAVEL ŠIVIC

ELO/ OUT OF THE BLUE/ RTV LJUBLJANA

Electric light orchestra je tokrat izdala kar dvojni album z „vesoljskim“ ovitkom. Čemu? Saj njihova glasba nima prav nič skupnega z njimi! Posnetki so zamegljeni in zabrisani z najrazličnejšimi elektronskimi efekti (morda tu tiči njihova raketa), skladbe so si podobne kot jajce, predvsem zaradi priredb, ki so delane po istem kalupu. Violina in violončelo, ki sta na prejšnjih ploščah reševala celotni zvok skupine, sta v ozadju ter nimata več prvotnega in značilnega pomena, izgubljeni v zemeljskem „vesolju“.

EARL KLUGH/ LIVING INSIDE YOUR LOVE/ RTV LJUBLJANA

Earl Klugh (šest in dvanajst strunska akustična kitara) je za snemanje plošče zbral množico glasbenikov v glasbi, ki je pretežno instrumentalna, ter pod vplivom znanih stilov pop glasbe in tudi jazza. Akustična kitara je vedno v ospredju, vendar poslušanje moti prevelika zasedba, ki jo spremlja. Neobremenjeno ji je mogoče prisluhniti v edini skladbi za kitaro, „On April fools“. Upam, da mu bo uspelo posneti ploščo s samo kitaro ali z manjšo zasedbo.

RAZLIČNI IZVAJALCI/ RTV LJUBLJANA

Na plošči so zbrani različni izvajalci pop glasbe Vojvodine, tudi skupina Žetva s svojo uspešnico „U razdeljak te ljubim“. Kljub temu, da so na plošči zastopane tudi „rock“ skupine, so njihove skladbe pod vplivom jugoslovanskih popevk. Plošča je dokument dogajanja na nekem področju, kjer ima popevka še vedno največjo veljavo.

LEO SAYER/ ENDLESS FLIGHT/ RTV LJUBLJANA

Leo Sayer je zaplul v komercialne vode. Kot glasbeni individualist zmora gotovo več, kar je tudi dokazal na prvih ploščah. Verjetno ima tu precejšen vpliv tudi gramofonska hiša, zlasti producent. Še vedno je to prijetna pop glasba, ki ima namen biti predvsem denarno uspešna, kar dokazujejo tudi tri uspešnice s te plošče.

JETRO TULL/ FROM THE WOOD/ RTV LJUBLJANA

Ivan Andersen, vodja ter kitarist in flavtist skupine Jetro Tull je na njihovi predzadnji plošči zanimivo združil akustična glasbila: kitare, flavto, piščalke, mandolino, klavir in tolkala, in električna: kitaro, bas, orgle in synthesizer v melodiki starejših angleških pesmi in rocku. Vsa glasbila enakopravno sodelujejo v vseh skladbah. Celoten zvok je poln energije in prepričljivega glasu lana.

ANDREJ ŠIFRER/ MOJ ŽULJ/ RTV LJUBLJANA

Plošča je bila posneta v Veliki Britaniji z angleškimi glasbeniki in angleškim producentom. Razen Grenkega vina, ki je bila posneta v Ljubljani, vendar tudi z angleškimi glasbeniki. To je dobrodošlo zaradi enkratnih priredb. Lahko rečem, da je prav to tisto, kar jih loči od naših in drugih individualistov. Poleg izvrstnih, prav tako enkratnih besedil. Večina besedil je na svojstven, hudomušen način angažiranih. Da je glasba takšna, kot je, so pripomogli tudi glasbeniki, njihovo tenkočutno igranje. Zaradi vseh značilnosti je plošča zelo težko opredeljiva v glasbenem smislu. Teško je tudi izdvojiti katerokoli skladbo, vsaka presenetli. Da plošča nudi še bolj celovit vtis, sta poskrbela tudi oblikovalec Andrej Habič in fotograf Tone Stojko z domiselnim in prav tako hudomušnim oblikovanjem (raztegni obraz znotraj albuma!), ki je izvrsten dosežek na področju oblikovanja.

Za propagando se je potrudila tudi Kasetna in gramofonska produkcija RTV Ljubljana, ki je še pred izidom velike plošče kot predhodnico izdala malo ploščo z uspešnico Moje miške. Plošča je izšla tudi s pomočjo revije Mladina in Študentskega kulturnega centra.

RORY GALLAGHER/ CALLING CARD/ RTV LJUBLJANA

Zvok glasbe Rorya Gallagherja se že od vsega začetka ni bistveno spremenil. Osnovna oblika ostaja blues, tudi pod vplivom rocka, v zasedbi električna kitara, klavir, bas in bobni. Skladbe z refreni so kratke, v ospredju so kratki, prodorni soli kitare in bluesovski glas Rorya. Glede na druge plošče rocka, ki jih izdajajo pri nas, je gotovo dobrodošla.

IZVIR/ RTV LJUBLJANA

Ob nepravem času je izšla plošča skupine, ki že eno leto ne nastopa in tudi ni jasno, če še kdaj bo. Vrstni red skladb kaže na usmeritev večine slovenskih rock skupin, ki se začne z velikopoteznimi načrti, kot je v tem primeru prva skladba: Šel je popotnik skozi atomski vek na besedilo Mateja Bora, ki je zlasti zaradi same zgradbe in priredbe nekaj novega v naši rock glasbi. Naslednje skladbe so krajše, na drugi strani tudi v srbohrvaščini, vendar brez poguma v iskanju, kot v skladbi Šel je popotnik skozi atomski vek. Primerne so za ples, kjer slovenski glasbeniki edinole lahko redno „nastopajo“. Delno krivda, da slovenske rock skupine igrajo takšen rock, zadene tudi poslušalce, saj jim le redko hočejo prisluhniti tudi na koncertih.

PATTI SMITH/ HORSES/ JUGOTON

Črnobel ovitek plošče je dobra ilustracija rocka, hitrih in počasnih skladb, ki je vseskozi temačen, trd in neizprosno energičen. Takšna so tudi besedila. Pozna se vpliv Skupine Velvet underground in njenega vodje Lua Reeda v katerem je nekaj časa delovala tudi Patti Smith. Zasedba skupine je klasična: kitara, klavir, bas in bobni. Igranje vseh članov je nadvse primerno za tako zvrst rocka. Plošča je prava osvežitev na naših prodajnih policah.

YES/ GOING FOR THE ONE/ SUZY

Tudi ta plošča je ena boljših v zadnjem času. K skupini se je spet vrnil klavirist Rick Wakeman, ki tu glasbila lahko igra bolj urejeno, kar ni bil običaj na njegovih samostojnih ploščah. V skladbah je veliko prostora za mirne dele in akustično kitaro. Priporočljivi zvoki v današnjem rocku.

MILOŠ BAŠIN

POLETJE V KRIŽANKAH

Letošnji poletni festival v ljubljanskih križankah bo posvečen operi, drami in koncertom.

MED 20. IN 27. JUNIJEM bodo na 6. jugoslovanskem opernem bienalu na sporedu:

Bravničar: HLAPEC JERNEJ (Ljubljanska opera)

Purcell: DIDO IN ENEJ (Splitska opera)

Bizet: CARMEN (Mariborska opera) Saint-Saens: SAMSON IN DALILA (Novosadska opera)

Verdi: ERNANI (Beograjska opera) Verdi: PLES V MASKAH (Reška opera)

Donizetti: LUCIA DI LAM-MERMOOR (Ljubljanska opera) V JULIJU IN AVGUSTU bo med

dramskimi predstavami Župančičeve Veronike Deseniške, Šipkove Svetneškega Gašperja, Dostojevskega Zapiskov iz mrtvega doma, Cocteaujevega Človeškega glasu, Krleževega Pod mostom, Sketove Miklove Zale, Euripidove Alcestis, Kislingerjevih Debelih zgodb Petra Fuleža in Janeza Svetokriškega tudi nekaj glasbenih predstav:

Šostakovič: NOS (komorna opera iz Moskve)

Paškevič: SKOPUH (komorna opera iz Moskve)

ONE PLUS ONE (ena in ena) program baleta in kitare iz ZDA

Krajač-Metikoš-Prohaska: GUBEC BEG (Zagrebska opera)

Grgič-Kabiljo: JALTA, JALTA (Zagrebska opera)

Prav tako v JULIJU IN AVGUSTU bo na sporedu

predvidoma 15 koncertov in pet folklornih predstav. Nastopili bodo

LES FRERES JACQUES iz Francije, pianist ACI BERTON-CELJ iz Ljubljane, violinist JANEZ BOKAVŠEK in LEON ENGELMAN iz Ljubljane, SIMFONIČNI ORKESTER RTV LJUBLJANA s

pianistom MICHAELOM ROLLOM, mezzosopranistka VERA SOUKUPOVA in pianist ALFRED HOLEČEK iz Češkoslovaške, mladi

pianistki TADEJA PERKAVEC iz Ljubljane in NINA PETARČEC iz Zagreba, čembalist TREVOR PINNOCK iz Velike Britanije,

violinist VACLAV HUDEČEK in pianist STANISLAV BOHUNIJA iz Češkoslovaške, kitarist PACO PENA iz Španije, ansambel VERA

OELSCHLEGER iz Nemške demokratične republike, SIMFONIČNI ORKESTER češkega radia, violončelist HENRY HONEGGER iz Švice, pianistka MARINA HORAK iz Ljubljane, KOROŠKI AKADEMSKI OKTET iz Ljubljane in SLOVENSKI OKTET prav tako iz Ljubljane.

Folklorne skupine, ki se bodo predstavile na festivalu, pa so AFS FRANCE MAROLT iz Ljubljane, KOLO iz Beograda, NATIONAL BALLET INDIA, AKUD MIRKO SRZENTIČ iz Črne Gore iz ZALA z Madžarske.

NOVOGORIČANI NAJBOLJŠI FINALE KVIZA GMS 78

Prav nenavadno se nam zdi, pa vam verjetno tudi, da je ves rompopom okoli kviza že za nami vsemi – za organizatorji in za tekmovalci. Pravzaprav so priprave na tekmovanje postale že del vsakodnevnih šolskih obveznosti, in mnogim je bilo bojda kar nenavadno, ko se ni bilo več treba pripravljati, pa ponavljati in se medsebojno spraševati. Slišati je bilo tudi vprašanja – recimo vprašanje ekipe, ki se je uspela prebiti do polfinala, tam pa ji je za las ušla pot v finale: „Tovariš, kaj bomo pa zdaj ob večerih poslušali?“ Dejstvo, da se za sam kviz ni več treba pripravljati, udeležence gotovo ne bo pripravilo do tega, da bi za vedno odložili tematsko številko revije GM, pa da bi povsem pozabili na Nove akorde in glasbo, ki je pri nas nastajala na prelomu stoletja. Na tekmovanje se je prijavilo toliko šol, da smo že s te strani lahko prepričani, kako so Novi akordi „prodrli“ med sodelujoče učence. Pravimo sodelujoče, in ne nujno tudi tekmujoče, saj se gotovo vsi strinjamo s tem, da je mnogo več takole širše gledano, vredno sodelovanje. Tekmovanje samo je nedvomno velika, že kar ogromna preizkušnja sposobnosti učencev in njihovih mentorjev. Je pa običajno tako: strah pred vprašanji, na katere morda ne bi vedeli odgovora, strah pred napačnimi rešitvami in tremo kmalu pozabimo. Če pa smo se

gradiva temeljito naučili, nam bo še dolgo ostalo v spominu in nam bo v veselje pri poslušanju, kadar bomo po radijskih valovih prepoznali kakšno skladbo ali za katerega od skladateljev vedeli, s čim se je ukvarjal in kako je začrtaval razvojno pot slovenske glasbe.

Gornje misli pišemo v spodbudo predvsem dvema ekipama, ki sta se ravno tako kot oba finalista pripravljali do konca, do sobote, 15. aprila, ko je bila v slovenski filharmoniji še zadnja preizkušnja znanja. Za tiste iz osnovne šole Solkan v Novi Gorici in za člane šolskega kulturnega društva Prešernov rod iz Žirovnice gre, za rezervni ekipi torej, ki sta prišli v Ljubljano, da bi se pojavili na odru in seveda tekmovali, če bi prišlo do česa nepredvidenega. Če bi ekipi z osnovne šole Milojka Štrukelj v Novi Gorici in z osnovne šole Franjo Vrnč v Slovenj Gradcu ne mogli nastopiti, če bi tekmovalci zboleli ali bi zadnji hip obupali. Pa se to ni zgodilo, in rezervnima ekipama je preostalo le to, da sta v dvorani budno spremljali tekmovanje in takole pri sebi preverjali, kako daleč bi se povzpeli, če bi sami morali na oder. Člani ekip so pozneje pravili, da bi znali odgovoriti na prav vsa vprašanja in da jim je bilo neskončno žal, ker niso mogli do besede.

Zato pa se ekipi na odru nista dali premagati težavnosti vprašanj in sta

se dobro oglašali, ko jima je vodja prireditve in tajnik letošnjega kviza Marko Studen zastavljala vprašanja. Iz Slovenj Gradca sta Darja Grah in Vlado Jordan največkrat prepustila besedo kar vodji ekipe Žigi Kralju. Žiga ima s tekmovanji Glasbene mladine Slovenije gotovo največ izkušenj, saj je sodeloval že na kvizu leta 1976, ko se je njegova šola, pravzaprav ekipa, prav tako izvrstno odrezala. Tokrat je bilo znanje Slovenjegračanov veliko, zbranstvo prav tako, vendar je bil dovolj trenutek nepazljivosti, da so bili ob dve točki, zaradi katerih je v vodstvo prišla ekipa iz Nove Gorice. Tu je na vprašanja najpogosteje odgovarjal Igor Mušič, čeprav sta mu bili Barbara Venier in Tea Pelicon v nepreceljivo pomoč.

Vprašanj je bilo za vsako ekipo deset, in Novogoričani so na vsa odgovorili brez napak. Zbrali so vseh 35 možnih točk, tako da je bila njihova zmaga neizpodbitna. Člane ekipe iz Slovenj Gradca je spodrslijaj na začetku tekmovanja malce potrli, tako da jim je pri šestem vprašanju spodeletelo delno, pri sedmem pa odgovora niso vedeli. Na koncu so tako zbrali 28 točk, ki pa vendarle pričajo, kako zagnano so se pripravljali in kolikšen trud so vložili v svoje delo skupaj z mentorico Anico Iljaš.

Trojki iz Nove Gorice glasbena pedagoginja zaradi preobremenjenosti po pripovedovanju tekmoval-

cev ni mogla pomagati v tolikšni meri, kot je zahtevalo gradivo. Zato je priprave vodila slavistka Slavka Modic. Ekipa je enako dobro poznala odgovore na „tekstovna“ vprašanja kot na tista, kjer je bilo treba prepoznati glasbene primere. Tovarišici Modičevi gre zato še posebno priznanje, člani ekipe pa se lahko pohvalijo, da znajo logično in zbrano slediti glasbenim mislim in iz njih tudi izluščiti bistveno.

Finalno tekmovanje v slovenski filharmoniji, ki ga je snemala tudi ljubljanska televizija, je v dvorano privabilo številno občinstvo, ki je bilo, sodeč po vtisih, s prireditvijo navdse zadovoljno. Seveda je vse navdušilo znanje tekmovalcev, pa njihova resnost in zbranstvo. Posebej zanimiva je bila prireditvev tudi zato, ker so program popestrili izvajalci – zbor Modre ptice z osnovne šole Valentin Vodnik v Ljubljani, tenorist Mitja Gregorač – tajnik Glasbene mladine Ljubljana – in pianist Pavel Šivic, ki je bil sicer tudi predsednik žirije, pa kvartet GMS, ki so ga sestavljali Janez Lotrič, Vlado Markič, Tomaž Faganel – tudi član žirije in eden od avtorjev gradiva – in Marko Studen, ki je tekmovanje vodil. Tako je Glasbena mladina Slovenije, ki jo je pri akcijah običajno čutili – izza „kulis“, pokazala svojo strokovnost tudi na odru. METKA ZUPANČIČ

FOTO: FRANCE MODIC

Ekipi zbrano poslušata vprašanje

Člani žirije: dr. Janez Hoefler, Tomaž Faganel in Jože Faganel, manjkata prof. Pavel Šivic, ki je kot predsednik žirije sodeloval pri klavirju, in Metka Zupančič

PORAZI SO KAKOR UVELO LISTJE - IZ NJIHOVE TROHNOBE RASTEMO

PISMO UDELEŽENK KVIZA

(NINI ROLL ANKER)

Za nami, je bilo naporno obdobje priprav na predtekmovanje kviza GMS. V začetku je bilo gradivo strašno dolgo in nerazumljivo, tuje, posnetki na magnetofonskem traku pa vsi enaki. A vsak dan nam je bilo vse to bližje in bližje in kmalu smo tematsko številko GM poznali kot lašten žep.

A vsak dan nam je bilo vse to bližje in bližje in kmalu smo tematsko številko GM poznali kot lašten žep.

Zdaj je tu ta težko pričakovani dan predtekmovanja, že vsi sedimo v glasbenem kabinetu nove osnovne šole v Trbovljah in čakamo na razglasitev rezultatov. Kako smo se razglasili? Dobro? Slabo? Saj vsi ti dnevi učenja vendar morajo, morajo biti poplačani! Nismo zadnji, tudi predzadnji ne... Smo četrti? Ne. Tretji? Ne. Drugi smo! Drugi! Uvrščeni v polfinale! Bile smo srečne, presrečne. Ni bilo zastoj!

Dan med predtekmovanjem in polfinalom smo preživele le ob glasbi. Sploh smo se pogovarjale le še o Kogoju, Kreku, impresionizmu in o novi romantiki.

In potem sobota. Po poslušanju

glasbenih primerov ter brskanju po glasbenih enciklopedijah smo odšli proti železniški postaji, kjer smo ugotovili, da gre vlak v Trbovlje šele čez eno uro. Šestdeset minut pa je hitro minilo in bile so zelo pomembne, kajti v tem času smo dobile zagotovilo: „Če zmagate, neham kaditi!“ Seveda smo bile vse takoj zato, da tovariša mentorja odvadimo kajenja. Po eni uri smo se znašli v Trbovljah in kaj kmalu tudi pred glasbeno šolo. To je nova, moderna stavba, ki stoji na gričku sredi mesta.

Kazalec na uri se je bližal tretji. Ne, nismo imele treme, saj smo snov dobro obvladale. Končno začetek! Sedle smo za mizo, označeno z imenom naše šole. Po razgovoru se je začelo zares. Prvih deset vprašanj je bilo pismenih. Odgovore smo pisali na listke in jih oddali, nato so jih preverili. V začetku je bilo stanje precej izenačeno. Po vprašanju o Richardu Wagnerju, avtorju glasbenih dram, smo prevzele vodstvo. In vodile vse do konca, ko...

Trinajst je nesrečna številka, pravijo. In vprašanj na kvizu je bilo ravno trinajst. Zadnje vprašanje. Še

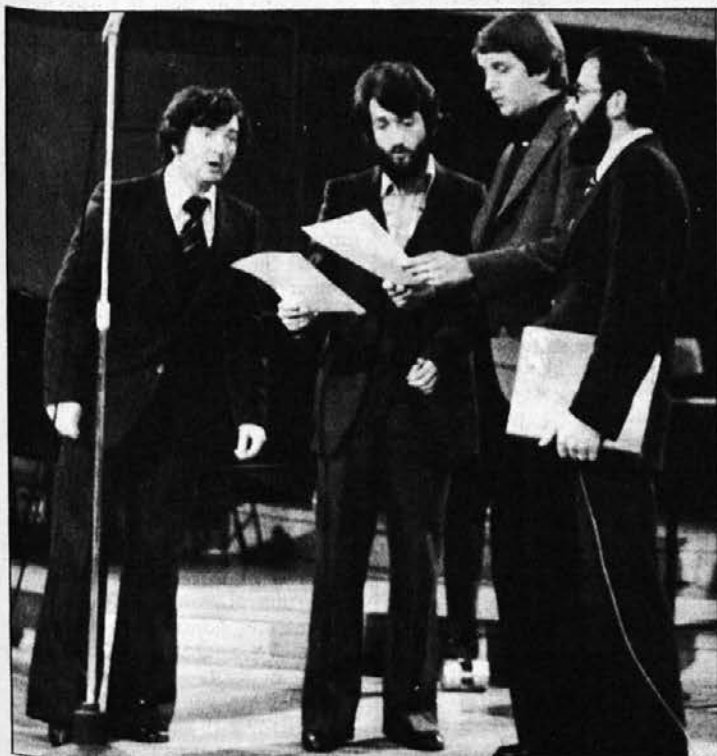
malo in konec bo in zmagale bomo. Pogled k tovarišu mentorju — krasno, že maha z rokami in kaže, kako bo nehal kaditi. Posnetek. Prepoznale smo Kogojev „Črne maske“. Na listek z vprašanjem se vržemo kot trije volkovi in sploh ne poslušamo vprašanja, še preberemo ga ne celega, a 30 sekund za premislek vzamemo vseeno, saj nam je tovariš Rojko, naš mentor, naročil, naj to vedno storimo. Tekle so sekunde, neprijetno je udarjalo kladivce ob kovino. Nismo več pogledale vprašanja, le sedele smo, topo sedele, z eno samo mislijo v možganih: „Leonid Andrejev, Črne maske.“ „Žal, odgovor je napačen.“ Ne, ne, ni mogoče! Kako, zakaj? Zakaj nismo prebrale vprašanja? Saj sploh ni bilo težko! Ampak zdaj je nepozno...

Vse je za nami. Hodimo po Trbovljah, besni, ker pelje naslednji vlak šele čez dve uri, in objokujemo svoj poraz. Da bi se potolažili, jemo ogromne količine sladoleda, ki pa nikomur posebno ne tekne. Spravimo se na klopco v parku, rešujemo križanke v vezanem letniku Pionirja, ki smo ga dobili za

nagrado na kvizu, izpolnimo prijavnico za enoletno brezplačno naročnino na GM in začnemo zelo zanimiv pogovor, v katerem se vsak stavek začne s „če bi...“ Če bi zmagale, bi naš mentor nehal kaditi, tako pa sedimo tu in tovariš Rojko zadovoljno puha predse dim. Kar naj si uničuje zdravje! Pa vendar, zakaj nismo...?

Prve dni po polfinalu smo hodile po svetu kot mesečnice, čisto brez volje. Cilji zadnjih tednov so nam padli v vodo, tako grdo padli v vodo... Znanje pa nam je vseeno ostalo in še ga dopolnjujemo, čeprav je kviz že konec. Kar v kri nam je prešlo, da zaspimo s tematsko številko GM v roki, in navada je železna srjaca. Zdaj se ne učimo več za kviz, ampak zase, iz čistega veselja. Znanja ni nikoli preveč, saj končno kviz ni najvažnejši! Najpomembnejše je, da čimveč ljudi spozna našo glasbo in jo vzljubi. Me smo jo vzljubile...

MAJA JEKOVEC, MOJCA IZGORŠEK IN MAJA VIDIC
Osnovna šola Majde Vrhovnik iz Ljubljane

Pevski kvartet Glasbene mladine

Nastop zbora osnovne šole Valentin Vodnik „Modre ptice“ pod vodstvom tovarišice Bronke Sax

USTANOVA
POKLIC

GLASBENA MATICA V TRSTU

SAMORASTNIK SLOVENSKE ZAMEJSKE KULTURE

Na Tržaškem in Goriškem, kjer je bila že pred prvo svetovno vojno slovenska narodna zavest krepko zasidrana, ima bogato tradicijo glasbenega življenja, ki se je razmahnilo zlasti z ustanovitvijo „Pevskega in glasbenega društva v Gorici“ leta 1909 in Glasbene matice v Trstu istega leta. Obe društvi sta ustanovili glasbeno šolo ter sta s pevskimi in instrumentalnimi ansambli znatno podprli kulturno življenje primorskih Slovencev.

Glasbeno življenje, ki ga je svetovna vojna deloma zavrla, se je po končani vojni spocetka lepo razvijalo. Kmalu pa je začel fašizem kazati nasilje in s požigom Narodnega doma 10. 7. 1920 je tudi tržaška Glasbena matica izgubila svoje imetje in prostore. Delo v glasbeni šoli se je odvijalo v vedno težjih pogojih, še posebno, ker so morali številni slovenski glasbeniki, sodelavci Glasbene matice, v emigracijo.

Septembra 1927 je fašizem nasilno prekinil delo tržaške glasbene šole. Še istega leta je bila ukinjena tudi glasbena šola v Gorici, ki je delovala pod okriljem tamkajšnjega „Pevskega in glasbenega društva“. To je imelo prostore v Slovenskem trgovskem domu, ki so ga fašisti požgali. Z letom 1928 so slovenske glasbene prireditve skoraj povsem prenehale. Ostali so v glavnem le cerkveni zbori in ponekod pihalne godbe (Prvačina, Križ pri Trstu). Zborovska pesem pa le ni utihnila, še dalje je budila narodno zavest, pa čeprav le v ožjem domačem krogu in na izletih.

Po osvoboditvi je bilo delovanje tržaške Glasbene matice obnovljeno. Dolgo vrsto let glasbena šola ni imela lastnih prostorov, njeni profesorji so poučevali v neprimer- nih prostorih, ki so bili raztreseni po vsem mestu in predmestjih. K premostitvi krize so bistveno prispevali uspehi šole, stalno naraščanje števila dijakov, raztegnitev njene dejavnosti na podeželje, tako na Tržaškem kakor na Goriškem, in izdatna pomoč razvoju ljudske prosvete, zlasti v krajih, kjer je Glasbena matica ustanovila podružnične glasbene šole (Nabrežina, Bazovica, Boljunc, Boršt, Devin, Doberdob, Dolina, Prosek-Kontovel, Sovodnje, Štandrež, Števerjan, Trebče). Iz vrst njenih

Mladinski zbor Glasbene matice pod vodstvom Stojana Kureta

Koncert tria Glasbene matice, igrajo pianist Tomaž Simčič, violinistka Jagoda Kjuder in čelist Iztok Kodrič

dijakov so izšli in še vedno prihajajo pevci, ki s svojimi svežimi glasovi pomlajujejo zborovske skupine, prihajajo instrumentalisti, občasno tudi pevovodje. Zaupanje, ki so ga starši pokazali do slovenske glasbene šole obenem z napredno miselnostjo, da je doba čitalnic mimo, pa zavest slovenske mladine, ki noče zaostajati za svojimi italijanskimi vrstniki na tem področju – vse to je našlo spontan odziv pri sodelavcih Glasbene matice. Ko se je glasbena šola leta 1952 vselila nove prostore v ulici R. Manna, kjer je še danes, ter se je učni kader pomnožil s pedagogi, ki so končali glasbene študije v Ljubljani, je postalo delovanje bolj uspešno in pouk je dobil značaj redne glasbene šole.

V prvem obdobju po obnovitvi glasbene šole je bil glavni namen vzgajanje dobrih glasbenih amaterjev. Naraščanje števila dijakov, izboljšanje kvalitete pouka in pa potreba po novih glasbenih kadrih sta povzročila, da je šola začela posvečati večjo pozornost poklicni glasbeni vzgoji. Danes predstavlja šola Glasbene matice pedagoški zavod, ki ima značaj italijanskega konservatorija. Šolanje za godala in klavir obsega pet letnikov na nižji, tri letnike na srednji in dva letnika na višji stopnji, šolanje pihal in trobil pa pet letnikov na nižji, dva letnika na višji stopnji. Za učenje kljunaste flavte, harmonike in kitare ima šola posebne pogoje. Pred vstopom v prvi letnik je potrebna

temeljita priprava, zato sta na Glasbeni matici tudi dva letnika pripravnic. Učna snov je obsežna, učni načrti pa povzeti po italijanskih državnih konservatorijih, vendar je njihov dokaj zastareli načrt izpopolnjen s snovjo jugoslovanskih glasbenih šol. Z diplomom višje stopnje na Glasbeni matici si dijak pridobi naslov profesorja glasbe, njegova diploma pa ustreza končani prvi stopnji na jugoslovanski akademiji za glasbo. V primeru, da diplomant obvlada obsežnejšo in težjo snov, je njegova diploma enaka drugi stopnji jugoslovanske akademije za glasbo. Dijak, ki je končal študije na Glasbeni matici, mora zaključni izpit opraviti še na italijanskem državnem konservatoriju ali liceju, da dobi spričevalo, ki ima pravico javnosti. Glasbena matica kot šola namreč še vedno ni legalizirana, čeprav je postopek v teku že od leta 1971.

Šola, ki je v letu 1976/77 nudila individualni in skupinski pouk kar 565 dijakom na Tržaškem in Goriškem, pripravlja vsako leto javne nastope v Trstu, Gorici in drugih krajih v zamejstvu, zlasti povsod tam, kjer delujejo podružnice glasbene šole. Šola se z uspehom udeležuje glasbenih tekmovanj v Italiji in Jugoslaviji, dijaki so često gostje radijskih postaj v Trstu, Kopru in Ljubljani, občasno pa nastopajo tudi na ekranih italijanske in jugoslovanske televizije. Glasbena matica tudi vzdržuje stike s številnimi glasbenimi in pedagoškimi zavodi v Jugoslaviji, s katerimi organizira izmenjalne koncerte, posvete in hospitacije, sodeluje z Glasbeno mladino Slovenije, z Zvezo kulturnih organizacij in drugimi slovenskimi kulturnimi ustanovami. Stike pa ima tudi z italijanskimi glasbenimi zavodi v deželi Furlaniji-Julijski Krajini, na primer s konservatorijem „Tartini“ v Trstu, licejem „J. Tomadini“ v Vidmu in z občinsko glasbeno šolo v Gorici.

V področje delovanja Glasbene matice sodi tudi organizacija koncertnih prireditev, zlasti rednih abonmajskih koncertov v Trstu in Gorici. To področje pa je dokaj široko in zahteva poseben zapis, zato mu bomo v prihodnjem letniku posvetili poseben članek.

GOJMIR DEMŠAR

PODLISTEK

Marsikdaj nas pevci po snemanju vprašajo, čemu nam bodo pesmi in kaj naredimo s posnetki. Mnogi mislijo, da se bodo že čez nekaj dni slišali na radiu in ko dopovedujemo, da so oddaje samo manjši del naših nalog, glavno pa da je raziskovanje glasbenega izročila, si le težko predstavljajo, kaj to pomeni. Včasih pa kdo pričakuje preveč, ko misli, da je mogoče kar za vsako pesem povedati, kdaj je nastala in kje.

Etnomuzikologija ali glasbeno narodopisje, torej veda, ki raziskuje imeli starejše zapise pesemskih besedil in melodij. Če pa obstajajo, so povečini nastali po naključju, vsekakor iz drugačnih nagibov, ne za znanstveno uporabo. Zato moremo podobo izročila v daljni preteklosti ugotavljati samo posredno, s primerjanjem, upoštevajoč najrazličnejše zgodovinske, umetnostne, etnografske in druge vire, se včasih opirati na navidez nepomembne podrobnosti in pa kajpak sklepati iz natančne analize melodije, ritma, besedila in načina petja. Poznati je treba čim več zapisov in posnetkov, bodisi domačih, od sosednjih narodov in tudi od oddaljenih. Napak bi bilo ostajati samo za domačim plotom in kratkovidno bi bilo, če bi se hoteli zadovoljiti samo z najnovejšimi posnetki ali samo s starejšimi zapisi. Saj se večkrat primeri, da pomaga posnetek iz zadnjega časa pojasniti nekaj iz preteklosti ali pa narobe, da razumemo npr. neko mesto v besedilu šele ob primerjavi z zapisi, ki so časovno zelo odmaknjeni.

Kakor drugod po Evropi, se je tudi pri nas začelo načrtno zbiranje ljudskih pesmi z nastopom romantike, se pravi približno na začetku prejšnjega stoletja. Med prvimi zapisovalci je bil tudi prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik. V prvi polovici 19. stol. skoraj ni bilo pomembnejšega slovenskega kulturnega delavca, ki ne bi bil zapisal po nekaj pesmi, saj je to takrat veljalo za prispevek slovenski nacionalni kulturi. Prešernovo zanimanje za ljudske pesmi dokazuje recimo njegova prepisniva Lepe Vide in njegovo prirejanje drugih besedil, sodelovanje pri objavah v Kranjski čbelici in dejstvo, da je imel prijatelje med takrat najpomembnejšimi zapisovalci oz. zbiralci, kot so bili npr. Andrej Smole, Stanko Vraz, Poljak Emil Korytko idr. Korytko, ki je prišel v Ljubljano kot konfiniranec

FRANCE MAROLT

ter umrl že čez nekaj let (1839), je istočano kot Vraz pripravjal za tisk večjo zbirko besedil. Izšla je šele po njegovi smrti v petih zvezkih z naslovom „Slovenske pesmi Kranjskega naroda“ (Lj. 1839 – 1844). Medtem ko je Korytko zbiral pretežno zapise drugih (npr. Ant. Rudeža, M. Ravnikarja—Poženčana, M. Kastelica itd.), je Vraz zapisoval sam, ne le po rodni Štajerski, marveč tudi drugod po Slovenskem. Trudil se je ujeti tudi melodije in njegovo pismo nemškemu pesniku Anastasiu Gruenu, v katerem govori o nekaterih značilnostih slovenske pesmi, pomeni celo prvi strokovni spis etnomuzikološke vsebine pri nas. Žal je Vraz od obsežnega načrta za izdajo svojih zapisov uresničil samo začetek, ko je 1839 izdal „Narodne pesmi ilirske.“ Na Štajerskem je razen Vraza veliko zapisoval tudi framski župnik in jezikoslovec O. Caf.

Ko je bila ustanovljena Slovenska Matica — za tiste čase središče kulturnih in znanstvenih prizadevanj na Slovenskem — in so ji nekateri zapisovalci zapustili svoje zbirke pesmi, ter je od zagrebške Matice Ilirske dobila še Vrazovo zbirko, so se začeli pojavljati glasovi, naj bi to gradivo natisnili. Uredništvo je

sprejel dr. Karel Štrekelj, profesor slavistike na graški univerzi, ki si je tudi takoj naredil načrt in objavil oklic vsem, ki imajo kakšno zbirko ali zapise, naj to izročijo. Tako je spodbudil mnoge k zapisovanju in dobil sodelavce zlasti med učitelji, duhovniki in dijaki. L. 1895 je izšel prvi snopič velike, 8686 pesmi obsegoče izdaja „Slovenske narodne pesmi“, ki je zajela zapise iz vseh takrat dosegljivih tiskanih in pisanih virov ter bila vzorno urejena. Njen pomen je toliko večji, ker Štrekelj ni imel nobenih vzorov zanjo. Zasluge pa si je pridobil tudi za zbiranje melodij, ko je postal predsednik „Odbora za nabiranje slovenskih narodnih pesmi z napevi.“ To je bilo v zvezi s pobudo dunajske založbe Universal Edition, da naj bi objavili ljudske pesmi vseh narodov stare Avstrije. Na Dunaju je bil ustanovljen odbor, ki so ga sestavljali predsedniki deželnih odborov za zbiranje. Delo se je začelo l. 1906 in na Slovenskem se je do izbruha prve svetovne vojne nabralo ok. 13.000 zapisov. Odborniki so bili hkrati poverjeniki za posamezne pokrajine in na Slovenskem sta bila med njimi tudi Matej Hubad in pisatelj Fran Milčinski. Temu se je l. 1908 predstavil mlad kmečki fant,

samouk organist z Iga, Franc Kramar. Nadarjen in spreten kot je bil, je postal glavni odborov zapisovalec, s kolesom prepotoval domala vso Slovenijo, iztaknil odlične pevke in sam nabral čez 4000 pesmi z melodijami. L. 1913 je odbor nabavil fonograf, s katerim so posneli nekaj belokranjskih pesmi.

Vojna je sicer delo ustavila in zbrano gradivo, shranjeno sprva pri Glasbeni Matici, je prevzel Etnografski muzej v Ljubljani. Štrekličjevo zbirko je po njegovi smrti 1912 prevzel in do konca objavil Joža Glonar, zbiranje melodij pa se je moglo načrtno nadaljevati šele z ustanovitvijo Folklornega inštituta pri Glasbeni Matici 1934, predhodnika poznejšega Glasbeno narodopisnega inštituta in sedanje Sekcije za glasbeno in plesno narodopisje pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Ustanovitelj, vodja in edini delavec inštituta je bil France Marolt, takrat tudi vodja Akademskoga pevskega zbora. Ko se je sčasoma povečalo število sodelavcev, je mogel začeti z uresničevanjem načrta, po katerem ima inštitut kot prvo nalogo zbiranje in raziskovanje ljudskih pesmi po glasbeni in tekstovni strani, ljudskih glasbil in instrumentalne glasbe ter ljudskih plesov na vsem slovenskem etničnem ozemlju. Druga naloga pa je objavljanje gradiva in znanstvenih izsledkov. Po Maroltovi smrti 1951 je vodstvo inštituta prevzel dr. Valens Vodušek in število strokovnih sodelavcev se je povečalo na skupaj 5. Čeprav je torej to majhna ustanova, pa je v štirih desetletjih obstoja vendar opravila ogromno delo. Postala je središče, kamor se steka vse tiskano, pisano in zvočno posneto gradivo slovenske ljudske glasbe, saj ima v arhivu poleg starih 13.000 zapisov še čez 30.000 zvočnih posnetkov, za vse to ustrezno urejeno kartoteko, bogato knjižnico strokovne literature in zbirke drugih narodov, v zadnjih letih pa je prevzela tudi skrb za objavo vseh slovenskih ljudskih pesmi, ki se jih je namenila izdati — kot svojčas Štrekličjevo zbirko — Slovenska Matica. Kot poseben zvezek mednarodne izdaje „Priročnika evropskih ljudskih glasbil“ bodo sodelavci inštituta oz. sekcije pripravili prikaz ljudskih glasbil pri nas, že letos pa bo verjetno izšla tudi antologija ljudskih plesov na Slovenskem.

DR. ZMAGA KUMER

GLASBENE UGANKE

Dragi reševalci, veseli nas, da kljub bližajočemu se koncu šolskega leta, ki prinaša naglico in obilo dela v šoli, vaša vnema za reševanje ugank ni popustila. Veliko rešitev ste poslali in večinoma so bile pravilne. Takole smo izžrebali: Knjižno nagrado prejme PEPI KRAŠNA, Starovaška pot 2, Postojna, veliko ploščo pa dobijo ROMANA DOBRUN, Celovška 181, Ljubljana DAMIJAN CIGAN, Sp. Kamenščak 10 d, Ljutomer TONE KOTNIK, Pameče 217, Slovenj Gradec in DEJAN ČERIN, Partizanska 4/c, Koper Še pri zadnji letošnji križanki vam želimo uspeha in volje, rešitve pošljite na naslov: Uredništvo GM, Krekov trg 2/II, Ljubljana, do 15. junija.

REŠITEV UGANK IZ ŠESTE ŠTEVILKE

SLIKOVNA KRIŽANKA: Vodoravno – poročevalec, Rado Simoniti, dekanija, rn, ralniki, Slavko, šir, Mihelčič, sr, Zala, bireta, ujed, anatom, NASA, raketa.

SKRIVALNICA „OPERE“: Aida, Traviata, Mignon, Otello, Glumači, Manon, Jenufa, Rusalka, Tosca, Turandot.

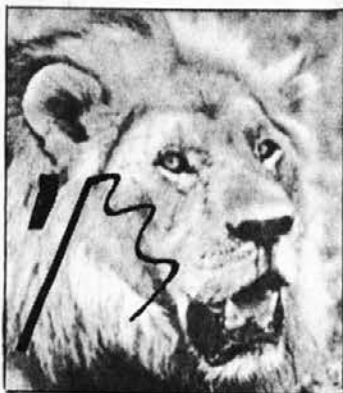
POSETNIKA: Marjetka Falk.
MAGIČNI LIK: 1. Corelli, 2. Pirot, 3. pop, 4. polka, 5. sla.

PREČRTOVALNICA

AKACIJA, PANTER, DRUŠČINA, ROMAR, MODREC, JUNEČ, ŠPILA, PRISTAN, FOKUS, VIDRA, GROBAR, EMIR.

V vsaki od navedenih besed izloči po eno črko tako, da bodo preostale dale novo besedo znanega pomena. Izločene črke bodo, brane po vrsti, dale ime in priimek sodobnega slovenskega rock glasbenika (Moje miške).

REBUSI

TEŽJI VSILJIVCI

KRAGULJ, OREL, SLAVEC, SOKOL POUND, WILDER, WHITMAN, YEATS KROJAČ, KROVEC, NOVINAR, PLESKAR FLAVTA, KLARINET, OBOA, TROBENTA BALAKIREV, BORODIN, CUI, HONNEGGER EDINKA, SESTRA, SVAKINJA, TETA IBAR, MORAVA, NIŠAVA, SAVINJA FEVDALIZEM, IDEALIZEM, KAPITALIZEM, KOMUNIZEM FIŽOL, LEČA, GRAH, ZELJE ERITEJA, GANA, NIGERIJA, SUDAN DALIBOR, LIBUŠE, PRÓDANA NEVESTA, RUSALKA

Med zgornjimi četvericami pojmov je povsod eden, ki ne sodi zdraven. Poiščite ga in preberite po vrsti začetne črke izločenih pojmov. Dobili boste elektronsko glasbilo, ki ga uporabljajo v sodobni pop glasbi (originalna pisava!)

NAGRADNA SLIKOVNA KRIŽANKA „SLOVENSKA MLADINSKA SKLADATELJA“ 6

NARISAL MILOŠ BAŠIN	BILIARDNA PALICA	ZENSKO IME IZ DVEH IMEN	ŠIROKA PLITVA POSODA	GRŠKA BOGINJA JEZE	PREČRAVA ZA RAZ PIRNJE	GM	NALEZLJIVA VIRUSNA BOLEZEN PAPIR	HRVAŠKI IZRAZ ZA MOČVIRNI PREDEL	ŠPANSKI BIKOBORSKI VZKLIK	NASPROTJE NOTRANOSTI	OZNAKA ZA IGRANJE Z LOKOM PRI GODALIH
SADNI ŠKODLJAVEC						NEVEZANA GOVORJENJA ALI PISANA BESEDA					
OSNOVNI SESTAVNI DEL						OBOROJE PALEOZOIKA RAZUZDANO VESELJACENJE					
GM	OSEBNI ZAJEMEK			NEODLOČEN POLOŽAJ PRI SAHU			SOLMIZA CIJSKI ZLOG	ANTON OCVIRK			
	PTIČJE KRILLO			LOŽJE KOVAČIČ				ZNAMKA ŠVI CARSKIH UR			PREBIVALEC ESTONIJE
KEMIČNI SIMBOL ZA ERBIJ			VRANJE OGLASANJE	GRADBENI MATERIAL							
DOŽAGAN KOS DEBLA				ČEŠKA PRI TRDILNICA				SLOV KARI KATURIST (BOŽO)			
MATERIN BRAT				3. IN 21 ČRKA				BERILIJ			
ZENIN OČE					VLAKNATA KAMNINA ODPIRNA PROTI OGNJU						SESTAVIL IGOR LONGYKA
					ODSEJ V OČE V GRŠKI MITOLOGIJI						

PISANA
STRAN

KVIZ DA - NE

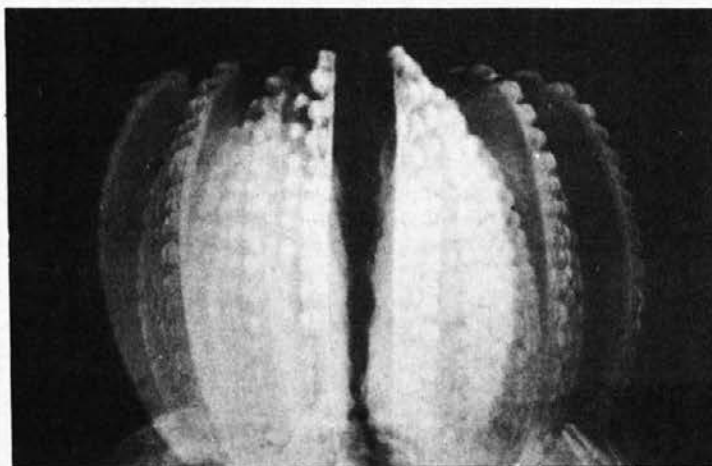
Za navedene trditve sta samo dve možnosti: da so pravilne ali napačne. Odločite se z odgovori DA ali NE. Rešitve so objavljene nekje na tej strani!

1. Znamenito opero Modesta Musorgskega Boris Godunov je predelal Rimski-Korsakov.
2. Letošnji tradicionalni kviz GMS 78 „Novi akordi“ je bil že peti po vrsti.
3. Risto Savin je bilo umetniško ime žalskega skladatelja Friderika Širca.
4. Academia philharmonicorum, prednica današnje Slovenske filharmonije, je bila ustanovljena leta 1872.

REŠITEV IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE 1. Da, 2. Ne (Tartini), 3. Ne (skladatelj in pedagog), 4. Da, 5. Ne (instrument z levico, lok z desnico).

Ž - DUR

NENAVADNAGLASBILA ZVOK TIŠINE

Kar je belina za barve, to je za glasbo tišina, tisto izhodišče, kjer so rojeni vsi zvoki in brez katerega ne bi našli tal pod nogami in ne smisla svojega obstoja. Tišina je pravir glasbe, osnova njene barve, vzgon njene dinamike, mejnik njenega ritma in nosilec njene melodije. Ali ji še lahko kje zares prisluhnemo, morda globoko pod morjem, ali visoko v gorah? Ne, saj ni treba iti tako daleč, lahko jo doživimo tudi tu, okoli sebe, v bližnjem gozdičku, ki kaže hrbet mestnemu vrvežu.

Predvsem pa zazveni tišina v nas samih, če ji pozorno prisluhnemo, kajti tudi ko se zapremo pred vsemi zunanjimi zvoki, ta tišina ni brezšumna, temveč celo zazveni, zapoje, saj ne moremo utišati glasbe, ki je v nas, ritma srca in melodije potočkov, po katerih se pretaka naš življenjski sok.

In če umirimo svoje misli ter vso zbranost posvetimo glasbi v nas, bomo slišali še mnogo več. Iz te tihe predanosti bomo začeli slediti brezštevilnim zvokom in čim večja bo naša pozornost, tem več jih bo, tem širša mavrica bo utripala pred nami, dokler ne bomo začutili polnosti svoje notranje glasbe, svojega bistva in njegove notranje harmonije.

Tako bomo začeli spoznavati še en „neznani instrument“, tisti, ki nam je najbliže, a pogosto prav zato tako nedosegljiv. Pozornost za skrivnost njegovih zvokov nam bo pomagala umiriti misli in doživeti skladnost v nas samih, med ljudmi in odprtost za glasbo narave.

LADO JAKŠA
FOTO: LADO JAKSA

SLOVARČEK

SUITA – vrsta krajših, največkrat plesnih oblik; ena najvažnejših predklasičnih instrumentalnih (večstavčnih) oblik. Takoimenovana „Klasična suita“ (ki bi jo pravzaprav morali imenovati „predklasična“) je imela stalne in priložnostne dele: k prvim

štejemo 1. allemande, 2. courante, 3. sarabande in 4. gigue, neobvezni deli pa so bili izbrani poljubno. Suite so lahko solistične, komorne in orkestralne, nosijo pa lahko tudi dopolnilne, namenske naslove. „Moderna suita“ ni več nujno sestavljena iz plesnih oblik, temveč niza poljubno oblikovane in naslovljene skladbe manjše razsežnosti v neodrejenem številu in razvrstitvi.

NAJ

Prvo opero je napisal italijanski skladatelj Jacopo Peri leta 1554, delo ima naslov „Dafne“

REŠITEV KVIZA IZ TE ŠTEVILKE 1. Da, 2. Ne (četrti), 3. Da, 4. Ne (1701).

IN MEMORIAM ARAM ILJIČ HAČATURJAN

Prav na praznik dela, 1. maja, je po dolgi bolezni umrl eden največjih sovjetskih skladateljev Aram Hačaturjan, komaj mesec pred svojim 75. rojstnim dnevom.

Aram Hačaturjan je v Moskvi začel študij na tehnični fakulteti, že z 19 leti pa se je posvetil glasbi in začel študirati violončelo in kompozicijo. Oba študija je uspešno dokončal in svoje skladateljske sposobnosti prav kmalu potrdil z deli, ki so že ob prvih izvedbah doživele pohvalo. Od leta 1951 je poučeval kompozicijo na moskovskem konservatoriju.

Njegov skladateljski opus obsega veliko orkestrstrialnih in scenskih del, med katerimi so znane njegove tri simfonije, koncerti za klavir in orkester, violino in orkester ter čelo in orkester, pa baleta „Gajane“ in „Špartak“, scenska glasba za dramske predstave, filmska glasba. Skladatelj je ustvaril tudi precej komornih del – za klavir, solo violino in solo čelo, za violino in klavir in godalni kvartet, bogata pa je tudi zkladnica njegovih vokalnih del. Mnogo Hačaturjanovih kompozicij smo na naših koncertih že slišali, njegova dela so posneta na plošče, balet „Špartak“ pa smo si lahko ogledali pred šestimi leti v ljubljanskih Križankah.

Velikega skladatelja so na njegovo željo pokopali v rodni Armeniji ob zvokih armenske himne, za katero je sam zložil glasbo.

MLADI SLOVENSKI SKLADATELJI

USTVARJALCI, KI SO SE PREDSTAVILI NA APRILSKEM KONCERTU MLADI MLADIM

BRINA JEŽ, rojena 1. 1957, študentka 2. letnika muzikologije in 1. letnika kompozicije v Ljubljani.

Brinina skladba Travniki so že zeleni se uvršča med dokaj drzna, eksperimentalno zastavljena dela. Zato vprašanje, kam uvršča mlado slovensko glasbeno ustvarjanje v odnosu na svetovna iskanja:

„O mladi generaciji slovenskih skladateljev je izredno malo slišati, kot je malo slišati njihove skladbe. Pravzaprav za „mlajše“ veljajo ustvarjalci, ki imajo danes vsi že petdeset let. Težko je torej soditi o tem, kar ne seže v javnost.“

UROŠ ROJKO, rojen 1. 1954, študent 1. letnika kompozicije in učitelj glasbenega pouka na osnovni šoli Majda Vrhovnik v Ljubljani.

Učenci so pod njegovim vodstvom dosegli lepe uspehe pri zboru in pri malih instrumentalnih ansamblih. Zato nas je zanimalo, v kolikšni meri njegovo pedagoško dejavnost pogojuje študij na akademiji.

„Povezava študija in poučevanje mi je zelo dobrodošla. Znanje,

pridobljeno na akademiji, prenašam na delo z učenci: tako pri priredbah skladb, ki jih izvaja instrumentalna skupina. Hkrati praktično preverjam teorijo, s katero se seznanjam na glasbeni akademiji.“

VLADIMIR HROVAT, rojen 1. 1947, violinist, član simfoničnega orkestra RTV Ljubljana. Kompozicije ni študiral, sklada pa že dolgo. Na vprašanje, ali že sam študij instrumenta glasbeniku pripomore k znanju, potrebnemu za skladanje, je odgovoril tako:

„Klasične osnove je mogoče dobiti že na srednji glasbeni šoli, pri pouku osnov harmonije in kontrapunkta. Kar pa za deva sodobno in predvsem eksperimentalno glasbo, se takšnega načina pisanja pravzaprav ne da naučiti: vsi iščejo nove izrazne možnosti, zakonitosti skorajda ni. Tisti, ki kompozicije niso študirali, se s teorijo lahko seznanijo iz knjig. Če jih skladanje zanima, se ga bodo gotovo lotili, čeprav brez formalne izobrazbe.“

JANI GOLOB, rojen 1. 1948, violinist in skladatelj, član simfoničnega orkestra RTV Ljubljana.

Ker je njegove skladbe dovolj pogosto mogoče slišati, smo ga vprašali, kako se mlad skladatelj lahko uveljavi v našem glasbenem prostoru.

„Kompozicija pri nas ni najbolj obiskan študij, tako da je diplomantov s tega oddelka razmeroma malo. Ravno zato se mi zdi, da mlademu skladatelju ni tako težko prodreti, še posebej, če njegova glasba ne sega preveč na eksperimentalno področje. Razmere so se v zadnjih letih izboljšale, skladbe je zagotovo mogoče privedi do izvedbe ali do snemanja, vendar skladatelj izključno od kompozicij še ne more živeti.“

BOR TUREL, rojen 1. 1954, ukvarja se z eksperimentalno glasbo, z glasbeno kritiko pri reviji GM in na radiu študent, vodi skupino za eksperimentalno glasbo ZVOK SVETA, je glasbeni pedagog v

Centru za kulturo mladih pri Pionirskem domu v Ljubljani.

Borova glasba je torej vsa izrazito eksperimentalna. Material za prepaciacijo in zvočna realizacija se izoblikujeta skozi eksperiment – skozi poskušanje in poslušanje. S takšnim načinom dela Bor Turel v marsičem izstopa iz utečenih poti slovenskega glasbenega ustvarjanja.

PETER KOPAČ, rojen 1. 1949, absolvent kompozicije na ljubljanski akademiji za glasbo.

Skladba Pet rubajatov je tradicionalno zastavljena, stilno umerjena v okvire že dognanega. Ker menimo, da je Petrovo skladateljsko delovanje večidel naravnano v to smer, smo ga vprašali, kakšno glasbo po njegovem mnenju slovensko občinstvo najbolj sprejema.

„Zdi se mi, da je naše občinstvo dovolj objektivno in sprejema vsakršno zvrst glasbe pod pogojem, da je ta glasba kvalitetna.“

Mnenja zbrala in uredila
METKA ZUPANČIČ
FOTO: LADO JAKŠA

BRINA JEŽ

UROŠ ROJKO

BOR TUREL

PETER KOPAČ

VLADIMIR HROVAT

JANI GOLOB

